

Iskra

33

Sejmi — da ali ne

Pred tednom dni se je v Zagrebu končal mednarodni jesenski velesejem, predurmi je Elektronika v Ljubljani, skupaj pa je v septembru oz. bo v oktobru Iskra sodelovala na skoraj dvajsetih večjih ali manjših sejmskih prireditvah. Po številu zasnovanih in postavljenih stojnic je torej Sejemska služba v Marketingu Iskre Commerce daleč pred drugimi strokovnimi skupinami v Jugoslaviji, še zlasti pa po predstavitev na sejmi v tujini.

In s čem sodelujemo na vseh teh sejmi? Domala z vsem, kar premoremo. In to kljub temu, da so se v svetu že pred desetletjem in več preusmerili skoraj izključno na specializirane sejme. Obenem se vse bolj poraja vprašanje, če so sejmi res najbolj uspešna pa tudi poceni oblika za predstavljanje posameznih skupin izdelkov, zlasti širokopotrošnih. Nedvomno je namreč vrsta drugih tržnih kanalov, po katerih bi lahko bolj uspešno kot na sejmi seznanjali ciljne skupine odjemalcev z določenimi izdelki.

Ta miselnost se je začela končno vse bolj uveljavljati tudi v Iskri, slišati pa je tudi že predloge, da bi v prihodnje sodelovali le na specializiranih razstavah z izjemo recimo dveh institucionalnih sejmov, najverjetneje Sodobne elektronike v Ljubljani in Tehnike v Hannoveru.

Se nekaj smo pogrešali na nekaterih Iskrinih predstavitev — bolj organiziran poslovni nastop. Pri tem je gotovo nesmiselno opozarjati, da bi morali biti Iskrini nastopi celoten in celovit komunikacijski splet z vsemi elementi, ki jih lahko uporabimo.

In še ena miselnost se vse bolj krepi v Iskri: razstavljati bi morali pretežno novosti. V tem primeru pa bi lahko v tem trenutku črtali kar tričetr sejmov...

Lado Drobež

S kolegija sekretarjev

Pomembna je kakovost zaposlovanja

O problematiki zaposlovanja, še posebno o načinih izboljševanja strukture zaposlenih v Iskri že dlje časa razpravljamo na različnih ravneh. Ugotavljamo namreč, da je ustrezno reševanje kadrovske problematike poglavitna pot iz težav, s katerimi se soočamo. Nenehno spremljanje in nadzorovanje gibanja kadrovskih tokov je zato naloga, katere se je potrebno lotiti sistematično in organizirano.

Na kolegiju sekretarjev so bila izrečena opozorila, da stalno in ažurno informiranje bistveno pripomore k uspešnemu delovanju strokovnih služb, je pa tudi osnova za učinkovito posredovanje naših stališč okolju. Zato so ponovno poudarili potrebo, da delovne organizacije zajemajo in posredujejo podatke pravočasno.

Ponovno so razpravljali tudi o možnostih vključevanja nadarjenih dijakov srednjih šol v Iskrine delovne organizacije in sklenili, da posebna strokovna skupina izdela pristop, v katerem bodo opredeljene oblike za vzpodbujanje mladih za sodelovanje z Iskro.

Sekretarji so podprli tudi pobudo za uvedbo inštituta »dokup delovne

dobe« v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. V razpravi pa so poudarili, naj bi ta zakonska možnost veljala izključno v primerih OZD, kjer prihaja do motenj v poslovanju, kjer gre za prestrukturiranje proizvodnje in kjer se postavlja vprašanje smiselnosti dodatnega izobraževanja starejših delavcev. Seveda pa taka oblika predčasne upokojitve pride v poštev le ob soglasju delavca in Območne skupnosti za zaposlovanje. V primeru, da se predlagana dopolnitev zakonsko uveljavi, pa bo v internih aktivnih delovnih organizacijah potrebno rešiti še vrsto konkretnih vprašanj in dilem, so menili sekretarji.

Zaradi različnih razlag nove ureditve glede povračila deviznih stroškov za službena potovanja v tujino je delovna skupina izdelala predlog skupnih usmeritev enotnih povračil v SOZD Iskra, ki so ga sekretarji predlagali v obravnavo kolegiju direktorjev.

Iz ocen o zaposlovanju v avgustu in septembru je razvidno, da se je struktura zaposlenih v Iskri izboljšala, saj beležimo na vseh izobraženih stopnjah od četrte dalje, večji priliv kot odliv, še posebno velja to za velike DO, ki so doslej prekomerno zaposlovale nižje izobraženo delovno silo.

Marsikje v Iskri že zelo pereče pomanjkanje višje in visoko izobraženih kadrov narekuje vrsto aktivnosti za dodatno pridobivanje strokovnjakov, saj je očitno, da z dosedanjimi oblikami štipendiranja in zaposlovanja ne bomo znali uspešno zapolniti teh vrzel. Mnoge sodelavce bo treba izšolati po posebnem dogovoru s fakultetami. Obstajajo namreč možnosti za odpiranje posebnih, Iskrinih oddelkov na fakultetah in z njimi bi zagotovili hitrejši in bolj kakovosten študij, prilagojeni našim potrebam. Zato so na kolegiju sklenili, da naj v delovnih organizacijah čimprej izdelajo celovit prikaz kadrovskih potreb, tako s strokovnega kot tudi z regijskega vidika. Le tako bi lahko bolj učinkovito nastopali v dogovarjanju z visokošolskimi institucijami.

I. S.

Iskra

SOZD Iskra
Izobraževalni center
Ljubljana

razpisuje strokovno izpopolnjevanje na temo:

**Lastnosti in način preverjanja materialov
(kontrolna tehnologija III. del)
v času od 26. 10. — 30. 10. 1987**

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno tehnologom kontrole kakovosti, delavcem v RR dejavnosti in drugim delavcem, ki se ukvarjajo s planiranjem kakovosti in tehnologijo kontrole. Program izpopolnjevanja sodi v sklop programov za izpopolnjevanje kontrolnih tehnologov v Iskri:

1. Osnove kakovosti in statistične metode
2. Metrologija in preizkušanje
3. Lastnosti in način preverjanja materialov
4. Izdelovanje kontrolne tehnologije

VSEBINA: udeleženci seminarja se bodo seznanili z materiali na področju elektroindustrije, njihovimi lastnostmi in metodami preizkušanja.

Prikazani bodo tudi razvojni trendi na področju razvoja in uporabe materialov v elektroindustriji s posebnim poudarkom v elektronski industriji.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:

1. Vpliv vezi in strukture na lastnosti materialov
2. Kovinski materiali — železne kovine, neželezne kovine, magnetni materiali, kontaktni materiali, spajkalne zlitine,
3. Nekovinski materiali: keramika in stekla v elektroniki
4. Polprevodniški materiali
5. Umetne mase: termoplasti, duroplasti, elastomeri
6. Degradacije materialov

ČAS IN KRAJ: s programom strokovnega izpopolnjevanja bomo začeli v ponedeljek 26. 10. 1987 ob 9. uri v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja bo 30. 10. 87 ob 17. uri.

NOSILEC PROGRAMA: Iskra Kibernetika, TOZD Razvojno-tehnološki center

VODJA PROGRAMA: dr. Ciril Zevnik, dipl. ing. metalurg

PRIJAVE: Prijavnice pošljite najkasneje do 19. 10. 1987 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3, etaža 11.

Podrobnejše informacije o organizaciji seminarja lahko dobite pri Miši Čehovin na tel.: 061; 222-212.

Kitajska delegacija

Obisk v Kibernetiki

Kitajska delegacija, ki je bila od 4. do 16. septembra na obisku v Iskrinih delovnih organizacijah, je 11. septembra obiskala tudi Iskro Kibernetiko v Kranju. Delegacijo je vodil Cheng Puquan, podpredsednik korporacije CMEC pri ministrstvu za strojogradnjo. Med gosti so bili tudi vodilni delavci inštituta za obdelovalne stroje JCS iz Miyuna.

V Iskri Kibernetiki je de-

legacijo sprejel glavni direktor Peter Kobal s sodelavci. Skupaj so si ogledali proizvodne prostore in film o Kibernetiki. Pogovarjali so se o možnostih za sodelovanje s kitajskimi firmami. Kitajska ima dobro razvito proizvodnjo sodobnih obdelovalnih strojev in robotov, ki bi jih lahko ponudili Iskri v zamenjavo za elektronske sklope in krmilja.

Tekst in foto: A. Boc

Sindikat podpira jasno začrtano poslovno strategijo

Septembrske razprave v Iskrinih organizacijah potekajo v znamenju razčlenjevanja polletnih rezultatov. Zaključujejo pa se tudi aktivnosti ob usklajevanju samoupravnih splošnih aktov z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka. Iskrini sindikalni delavci pa so na svoji redni seji obravnavali tudi pobude za uvedbo instituta »dokupa delovne dobe«, ter ocenjevali izvajanje ukrepov po DO z motnjami v poslovanju.

V globalni oceni polletnega poslovanja se je Franc Šifkovič osredotočil na tri ključne točke Iskrine strategije — kadre, izvoz in naložbe, govoril pa je tudi o dopolnitvah in ukrepih poslovne politike, ki jih bo PO SOZD posredoval centralnemu delavskemu svetu v kritični pretres in razpravo.

Tokovi zaposlovanja so se letos dokaj umirili, kar je vzpodbudno, saj vemo da danes v Iskri ni več delovne organizacije, ki se ne bi spopadala z ekonomskimi in tehnološkimi viški delovne sile. Z doslednim spoštovanjem predlaganih ukrepov bo probleme v glavnem

mogoče rešiti znotraj same Iskre.

Razveseljuje tudi doseganje letošnjih izvoznih usmeritev, saj izračuni kažejo, da se še posebej povečuje konvertibilni izvoz, zato je tudi konvertibilna pokritost bistveno boljša od lanske. Ne smemo pa spregledati tudi negativnih pojavov — malomarnosti, slabe kakovosti in reklamacij, zato jim bo posvečena letošnja tržniška konferenca v novembru.

Po temeljiti selekciji smo opredelili najpomembnejše naložbe, ki doslej potekajo v skladu s pričakovanji. Večji poudarek bo potrebno dati programski politiki in izostro-

vanju kriterijev, zlasti tistih, po katerih bomo postali zanimivi za sovlaganja tujih partnerjev.

V dopolnitvah Iskrine strategije je poslovodni odbor veliko pozornost namenil sredstvom, torej obračanju denarja, večanju akumulacije in zmanjševanju zalog.

Rezultate raziskovalno-razvojnega dela pa naj bi v bodoče merili predvsem v smislu novih izdelkov, ki so sposobni trženja na tujih trgih. Zaostri se bodo torej tudi kriteriji v razvojno raziskovalni sferi, od katere moramo pričakovati konkretne rezultate, ne sicer čez noč, vendar pa že v naslednjem letu.

Oris Iskrine strategije za naslednja leta je predsednik PO zaključil z mislijo, da mora Iskra, bolj kot doslej postati jugoslovanska firma, kar pa ne izključuje krepitve njene vloge velikega izvoznika.

V nadaljevanju je Franc Šifkovič seznanil sindikalne delavce še s kritičnimi točkami v poslovanju nekaterih delovnih organizacij in na kratko podal ukrepe, ki jih poslovodni odbor predlaga za njihovo razrešitev.

Kos je podprl predlagane ukrepe in sprejel pobudo delegatov, da bi v bodoče že na nivoju SOZD pripravili informacije, s katerimi bi opozarjali na predvidene težave v posameznih DO, kar naj bi omogočilo DPO pravočasno in celovito razpravo.

Ob pregledu dnevnega reda delavskega sveta SOZD so sindikalni delavci med drugim sprejeli pobude za oblikovanje skupnih usmeritev glede delitve mase sredstev iz minulega dela, ki naj bi jih vse DO vnesle v svoje planske akte za leto 1987. V razpravi o poteku aktivnosti pri usklajevanju samoupravnih splošnih aktov pa so se postavljala tudi vprašanja o smotnosti sprejemanja teh sprememb in dopolnitev z referendumom. Podrobneje bodo o tem razpravljali na eni prihodnjih sej.

polnoma nova.

Ko že govorimo o dosedanjem sodelovanju, velja omeniti, da smo v Avtomatiki v tem času razvili celo paleto novih merilnih dajalnikov pozicij in da je v teku razvoj novih visoko specialnih naprav in sistemov iz programa avtomatizacije v industriji, ki bo grajena na višjem tehnološkem nivoju in vsekakor izredno zanimiva tudi za potrebe kitajskega trga.

Po vsem tem je bilo logično, da smo sodelovanje ob zaključku preteklega petletnega obdobja nadaljevali in nadgradili še z višjo stopnjo specializacije in tehnološke zahtevnosti. Podlago za nadaljnje petletno obdobje predstavlja v letošnjem juniju podpisan aneks k splošni kooperacijski pogodbi, ki zajema za obdobje 1987-92 predviden obseg menjave 25 mio dolarjev. Podpis že omenjene pogodbe pa predstavlja prvo konkretizacijo tega sodelovanja.

Za zaključek morda še zanimivost: prav zaradi korektnih in dobrih odnosov v Iskri razširjamo to sodelovanje tudi izven meja Avtomatike in sodelujemo pri vzpostavitvi poslovnih stikov tudi drugih organizacij z družbenega dela s predstavniki kitajskega gospodarstva. Tako se je med drugim v času razgovorov s strani kitajskih partnerjev porodila tudi ideja, da bi v Ljubljani ali Portorožu odprli kitajsko restavracijo.

S. D.

I. S.

v Iskri

Podpis pogodbe v Avtomatiki

V času desetdnevnega bivanja v Iskri je 14-članska kitajska delegacija, ki jo je vodil Chen Puquan, namestnik predsednika China National Machinery & Equipment Import & Export Corporation (CMEC), v torek 15. septembra podpisala tudi pogodbo z delovno organizacijo ISKRA AVTOMATIKA, ki zajema dobave za prvo polletje 1988. leta, v višini 2 mio 400 dolarjev v obe smeri. S strani Avtomatike je bil v tokratno dobavo vključen tudi numerično krmilni sistem CNC-2T, ki sodi v družino numeričnih krmilij in predstavlja za kitajski trg popolnoma nov izdelek. Istočasno pa je bil opravljen tudi pregled realizacije predhodnega sodelovanja za obdobje 1982-87, ki je bilo skoraj v celoti realizirano.

Torej omenjeni podpis pogodbe ne pomeni nikakršno novost v sodelovanju med delovno organizacijo Avtomatika in kitajsko industrijo. Že 1982. leta smo kot prvi v Iskri podpisali samoupravni sporazum o dolgoročni, poslovno-tehnični kooperaciji za segment avtomatizacije v industriji. V prvem petletnem obdobju, ko sta obe strani izmenjali za cca 5 mio dolarjev izdelkov, se je pokazalo, da je takšno sodelovanje za obe strani možno in koristno. Res pa je, da se je predvsem ISKRA v tem obdobju morala prilagoditi specifičnemu načinu dela glede na oddaljenost in razlike v tržnem pristopu in nenazadnje tudi glede na mentaliteto partnerja. Vendar pa ves ta trud ni bil zaman, saj smo s kitajskimi partnerji vzpostavili

li zelo dobre poslovne stike, ki so nam omogočili, da smo širše zastavljene cilje detalizirali v veliko stopnjo specializacije in uspešne delitve dela. Odločitev, da je kitajska eden od naših ciljnih trgov, je vsekakor vplivala tudi na to, da je prav v prvem petletnem obdobju sodelovanja Iskra-Commerce odprla svoje predstavništvo, ki ga bo v kratkem Avtomatika kadrovske okrepila z našim tehničnim strokovnjakom. In to z namenom, da bi kupcu zagotovili tehnično konsultacijo pri aplikaciji naših naprav in sistemov, pravičen izbor in naročanje opreme ter hitro in visoko strokovno servisiranje v primeru morebitnih težav, glede na to, da je oprema, ki jo z novo pogodbo plasiramo na ta trg, za kitajske partnerje po-

Večji poudarek kakovosti kot novostim

Na zagrebškem velesejmu široka potrošnja dr užno s profesionalno

ERO je predstavil delovanje svojih orodij tudi na zunanji stojnici

Kar 3200 razstavljalcev, med njimi 1100 iz 69 držav, nad pol milijona obiskovalcev, od tega več tisoč domačih in tujih gospodarstvenikov, številna posvetovanja in simpoziji ob novosti, da so tokrat v primerjavi s prejšnjimi sejmi celoviteje predstavili eno izmed tujih držav, to priložnost je izkoristila Indija, ter izredna vročina vse dni sejma, so morda najpomembnejše značilnosti pravkar končanega že 58. jesenskega mednarodnega zagrebškega velesejma, največje tovrstne prireditve v Jugoslaviji, hkrati pa tudi ene izmed največjih v svetu.

Iskra je tudi tokrat razstavljala na svojem tradicionalnem prostoru. Pa tudi, če bi se selila, bi jo kaj kmalu našli: njena, torej naša stojnica je bila še vedno doslej med najlepšimi, zaradi svoje zasnove pa vedno tudi izstopa.

Z Iskrinim nastopom je bil izredno zadovoljen tudi direktor Iskrine filiale v Zagrebu Zvonko Ključarič. Takole

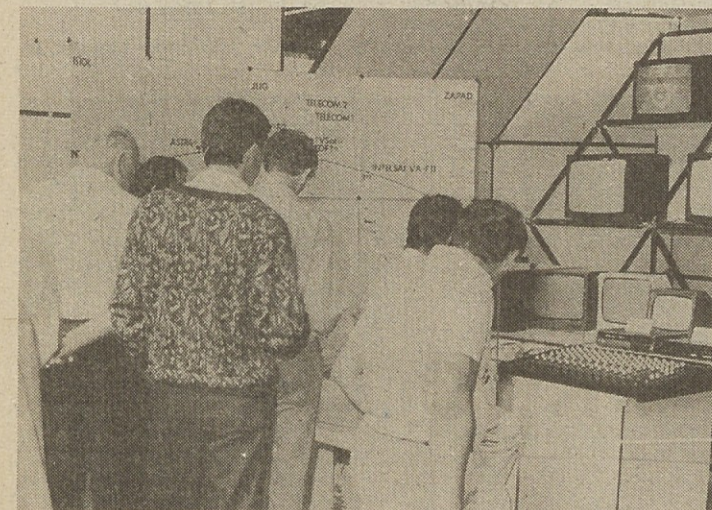
je ocenil Iskrino razstavo: »Tako jaz, kot tudi številni poslovni partnerji, ki nas obiskujejo, smo navdušeni nad Iskrino predstavitvijo. Morda pogrešam le več novosti iz Iskrinega proizvodnega programa, kajti večino tega, kar zdaj predstavljamo, smo pokazali že na nekaj prejšnjih sejmi, med njimi tudi specializiranih. Izredno sem zadovoljen tudi z

obiskom.«

Po stojnici pa nas je popeljal njen vodja, ki je na zagrebškem velesejmu že vrsto let Mihael Prčić. Najprej smo se ustavili na enem koncu stojnice, kjer je bila v središču pozornosti televizijska satelitska antena s številnimi priključenimi televizorji. Tamkaj so bili razstavljeni tudi drugi izdelki zabavne elektronike, med njimi najnovejša mešalna miza. Za-

kre, v središču pozornosti so bili tudi program električnih ročnih orodij, telefoni, sekretarske garniture in centrala IS 2000 iz Avtomatike pa njen varilni program. Pogrešali tudi nismo izdelkov Elementov in Kondenzatorjev ter seveda Zmaja in še nekaterih drugih Iskrinih tovar.

Ko v Iskri že nekaj časa opozarjamo na pomanjkanje novosti v naši izdelčni ponudbi, bi bile morda lahko

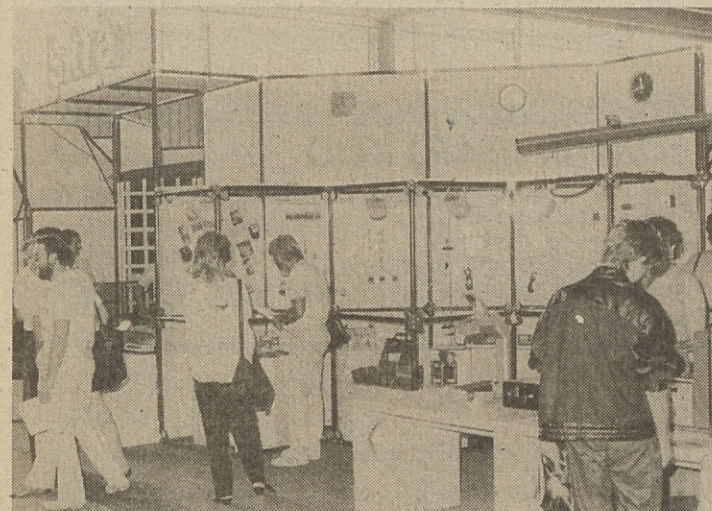

Že po tradiciji je vedno največ obiskovalcev pred televizorji.

nimiv je bil tudi »šop« TV anten s posebnimi navodili in predlogi za gledalce v Zagrebu in okolici.

Med nadaljnjim ogledom nismo pogrešali izdelkov iz Iskrinega sodelovanja z Braunom, pa številnih kavni mlinčkov, grelcev, sušilnikov, sesalcev za prah in še bi lahko naštevati. Seveda ne smemo pozabiti tudi na nove štedilnike, električne motorje iz Železnikov in Spodnje Idrije, na najnovejši nadzorni sistem Sezam, na izredno širok spekter izdelkov Kibernetike in horjulske Is-

tudi besede vodje domače prodaje v ERO Andreja Ivanuše odraz teženj nekaterih Iskrinih kolektivov: »Kot vidite, na sejmu ne razstavljamo novosti, ker jih nimamo, prikazujemo pač naš standardni program. Tokrat smo dali poudarek kakovosti, saj nam je v letu, dveh uspelo izredno dvigniti kakovost naših električnih ročnih orodij. Prepričan sem kar na svetovno raven. Na spomladanskem sejmu pa bodo obiskovalci videli tudi nekaj naših novih strojev.« Lado Drobež

Takle je bil del, kjer so razstavljali Kibernetika, Merilna elektronika in Elementi.

Širokopotrošni programi razstavljalcev in pa številni obiskovalci, so tudi ena izmed značilnosti jesenskega velesejma v Zagrebu.

Pred Sodobno elektroniko '87

Ljubljansko gospodarsko razstavišče bo od 5. do 10. oktobra ponovno priložnost za najpomembnejše razstavne prireditve za Iskra v Jugoslaviji — Sodobne elektronike. Poudarek na osrednji Iskrini stojnici bo tokrat namenjen energetiki.

Čeprav se uprava Gospodarskega razstavišča v Ljubljani ne prilagaja sejmskim tokovom v svetu, ki so že vrsto let usmerjeni v specializirane razstave, pa se bo Iskra tudi letos predstavila s tematsko razstavo — tokrat bo to energetika, točneje preudarna poraba energije.

Podobno kot že vrsto let, se bomo obiskovalcem predstavili v dvorani B. Razlika bo le v tem, da bo razstava v pritličju in delu prvega nadstropja, preostali del pa bo namenjen za

poslovne razgovore. Tudi tako imenovana hoinica, usmerjena reka ljudi, bo peljala skozi oba naša razstavna prostora.

Nosilke osnovne teme Iskrinega nastopa so Avtomatika, Kibernetika in Delta. Prikaz bo bolj tablojski in shematski, z načrti in fotografijami, kar je povsem razumljivo, saj so naprave in sistemi za energetiko v večini primerov veliki in težki. Seveda se bodo v okviru energetike predstavile tudi Telematika, CEO, ISEZ in Kondenzatorji.

Priprave na Elektroniko so stekle

že koncem aprila, kar je tudi porok, da bomo Iskraši s svojo stojnico zadovoljni. V sejmski službi v Marketingu Iskre Commerce še zlasti opozarjajo na prizadevnost Kibernetike med pripravami na bližnjo razstavo v Ljubljani. Manj pa so zadovoljni z nekaterimi, ki bodo razstavljali že svoj, lahko bi rekli kar železni reportoar, torej izdelke, ki imajo, če nekoliko karikiramo, že kar zgodovinsko vrednost: razstavili so jih že pred leti, desetletjem...

»Preudarna poraba energije« ob omenjenih spremljevalnih program-

Lado Drobež

Iskra

ISKRA ZORIN, o.sub.o. CAOP, b.o.

Trg revolucije 3, 61000 Ljubljana (Brijona Krajnc)
Tel. 213-213 int. 3474

Osnove uporabe osebnih računalnikov (PC) učilnica (K1)

Urniki

I. Dan:
8.15 — 8.30 Uvod (Krštič)
8.30 — 9.45 Rokovanje s PC (Fabjančič)
10.30 — 11.30 MS-DOS 3.2 (Golob)
11.45 — 13.45 Menu — za računalniško rabo PC (Fabjančič)

II. Dan:
8.15 — 13.45 Wordstar — osnove popularnega besednega procesorja (Fabjančič)
Wordstar vaje (Fabjančič)

III. Dan:
8.15 — 13.45 Lotus — osnove (Fabjančič)
Lotus — vaje (Fabjančič)
Prvi tečaj bo od 30. 9. do 2. 10., ponovljena pa od 14. 10. do 16. 10. in od 28. 10. do 30. 10. 1987.

Magister D. Krštič

Človek je naše največje bogastvo

V nedeljo, 20. septembra so zaprli na beograjskem razstavišču štiri mednarodne sejemске prireditve, na katerih je sodelovalo 400 razstavljalcev iz Jugoslavije, Italije, Avstrije, Grčije, obeh Nemčij in Velike Britanije, predstavili pa so usnje in obutev, specializirano razstavo o varstvu okolja Zaščita '87, s posebnim poudarkom na varstvu pri delu ter drobno gospodarstvo. V okvir sejma je sodilo tudi več spremljajočih prireditev kot na primer — prvič v Jugoslaviji — »Informiranje in propaganda o varstvu pri delu«.

Prireditve, ki je bila v organizaciji NIRO »Zaščita na delu« v beograjskem centru Sava se je udeležilo več sto delavcev, ki skrbijo v organizacijah združenega dela za varnost delavcev pri opravljanju vsakodnevnih del in nalog ter mnogo novinarjev v združenem delu, ki bi morali skozi tovarniška glasila več in obširneje poročati prav o varstvu pri delu.

Prireditve, oz. posvetovanje je bilo res na visokem, mednarodni strokovni ravni. Udeleženci so najprej poslušali priznane domače in tuje strokovnjake o njihovih izkušnjah v velikih delovnih kolektivih, kaj vse naredijo za kar največjo varnost in zmanjšanje števila nesreč. Tuji strokovnjaki pa so predstavili njihove poglede na varstvo pri delu kot na primer Ulrich Kniper iz ZR Nemčije, ko je govoril o motivaciji varstva pri delu, Aleksander Ksenofantov iz Sovjetske zveze, ko je govoril o informiranju in propagandi varstva pri delu v Sovjetski zvezi te Mike Bail iz Velike Britanije, ko je predstavil zdravje in varnost delavcev v tej državi.

Zanimiv, vendar zaskrbljujoč je vsekakor podatek, da se zgodi v Jugoslaviji letno kar okrog 500 smrtnih primerov zaradi nesreč pri delu ter okrog 300 tisoč poškodb. Hkrati, če se poslužujemo tega podatka pa ni na drugi strani niti najmanj narejenega, da bi skozi sredstva javnega obveščanja, časopise, televizijo in radio poskušali s pristopno propagando, s pravičnim in enostavnim prikazom motivirati delavce za večjo pozornost pri opravljanju delovnih nalog. Ob tej ugotovitvi so kritizirali tudi tovarniške časopise, a tudi naše tedensko glasilo Iskra žal ni izjema. Takemu položaju smo priča že desetletja in ne preostane nič drugega, kot da prevzamajo pobudo službe varstva pri delu, da pritegnejo v svoj krog delovanja tudi novinarje, ki bodo na podlagi njihovih strokovnih ugotovitev sestavili informacijo, namenjeno najširšemu krogu neposrednih proizvajalcev za še varnejše delo.

Članek smo začeli z naslovom »Človek je naše največje bogastvo«.

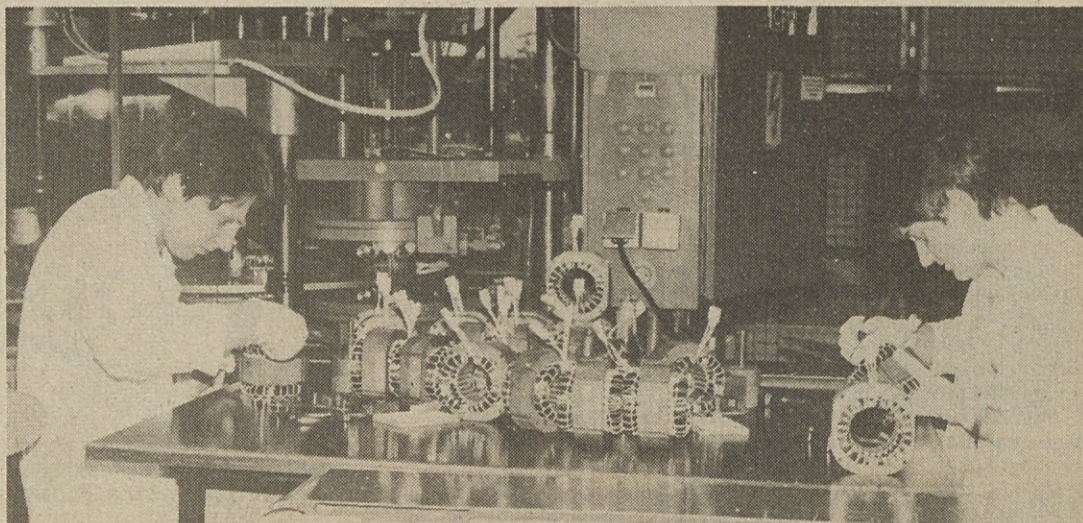
vo«. Res je, vendar je to bogastvo — človek mnogokrat izžvalec nesreč, kronik razvoja, nasprot-

tako obleko lahko brez sramu obiskali najelitnejšo — na primer, nedeljsko prireditve. Seveda je

bila tudi prodajna cena temu ustrezna, močno navita.

Kljub vsemu, sejem je uspel, še uspešnejše in zelo koristno pa je bilo posvetovanje o varstvu pri delu v Sava centru. Žal moramo članek zaključiti z ugotovitvijo, da je posvetovanje potekalo z omebe nevedno udeležbo Iskrinih delavcev iz varstva pri delu. Če je tu posredi bojazen o stroških za udeležbo na takih posvetovanjih, je taka trditev zgrešena!

Marko Rakušček

Urejeno delovno okolje, pogoj za varno delo. Detalj iz Iskre Rotomatike spodnja Idrija

nik samemu sebi. Življenjski resnici je mnogo bližje spoznanje, da se vse začne in vse konča s človekom. In prav tako je tudi v varstvu pri delu, celo izrazitejša kot na drugih področjih, zato se izplača in moramo spoštovati vse, kar je vezano na varstvo pri delu. Le tako in še enkrat — le na tak način bomo lahko zmanjšali število 500 mrtvih letno v Jugoslaviji in tristo tisoč poškodovanih.

Udeleženci posvetovanja so bili priča tudi številnim filmskim predstavitev o varnem delu iz mnogih držav sveta, sledila pa je razprava na temo Informiranje in propaganda — kako ju dvigniti še na višjo raven. Sprožena pa je bila tudi pobuda, da bi začeli vse jugoslovansko akcijo »V službi zaščite — v službi človeka«.

Ce se za trenutek povrnemo spet na beograjsko razstavišče v paviljone, kjer je potekala razstava Zaščita '87, moramo žal ugotoviti, da bistvenih novosti ni bilo. Razstavljalci so sicer prikazali mnoge pripomočke, tudi zelo praktične za varno delo, vse preveč pa je prevladoval izredno modni design, predvsem pri delovnih haljah in oblekah. To je sicer prav, vendar nekateri proizvajalci tako prednjačijo, da bi s

ISKRA ZORIN
TOZD Center za avtomatsko
obdelavo podatkov CAOP
LJUBLJANA
Trg revolucije 3

Iskra software

V okviru projektne naloge priprave organizacijsko-informacijskega okolja za uvedbo črtastih (BAR) kod v Iskro, organizira ISKRA ZORIN TOZD CAOP dne 29. septembra 1987, ob 10. uri, v veliki sejni dvorani v PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3,

Predstavitev možnosti uporabe črtastih (BAR) KOD

Program predstavitev:

- opis bar-kod sistemov;
- prednosti uporabe črtastih kod;
- uporaba črtastih kod v proizvodnji, trgovini in poslovnem sistemu;
- predstavitev konkretnih rešitev uporabe in ustrezne opreme;
- razprava.

Vljudno vabimo čim širši krog zainteresiranih.
VSTOP PROST!

Mag. Džordž Krstič

• Gospodarski vestnik piše, da se v Iskri-Delti pripravljajo na selitev v novo tovarno računalnikov v Stegnah, kjer bo zaposlenih 800 delavcev, ki so do sedaj delali na 5 koncih v Ljubljani in v Kranju. Objekti bodo trije v štirih nadstropjih z bruto površino 16 tisoč kvadratnih metrov. Gre za investicijo v (neeskalirani) vrednosti 16 milijard dinarjev (v tem 6 milijonov obratna sredstva in 7 milijonov »zidovi«). Investicija naj bi se povrnila v petih letih, če bodo — po predvidevanjih — vsako leto prodali za 66 milijard izdelkov. Drugače povedano, to pomeni proizvodnjo nekaj sto kabinetnih, nekaj sto tisoč namiznih sistemov in nekaj deset tisoč modulov letno. Delo bo sprva potekalo v eni izmeni, z možnostjo prehoda, glede na tržne potrebe, na več izmen. Po zatrdilu Damjana Zemve, pomočnika direktorja za tehnologijo, bo vsa tehnologija izvirna Deltina, z zelo dodelanim zagotavljanjem kakovosti. Zaradi večjih serij pa bodo cene vseh sistemov poslej občutno nižje.

• Ljubljanski Dnevnik je objavil informacijo o novih izvoznih uspehih Iskre-Telematike. List piše, da ostajajo samostojni uspehi delovne organizacije kar malce v ozadju, čeprav le-ti niso majhni. Brez dvoma sodi mednje tudi podpis pogodbe o 15 milijonih dolarjev v vrednem poslu, ki so ga podpisali nedavno. Iskra Telematika je praktično v zadnjih dneh s podpisom več pogodb v Sovjetski zvezi močno utrdila svoj položaj v tej državi, kjer je dosegla svoje največje izvozne uspehe. (Gre za pomemben posel v Erevanu (razširitev tranzitne postaje in dobava elektronske opreme), nadalje širitev »olimpijske« telefonske centrale v Moskvi in dobavo centrale sistema Iskra 2000. Slednji posel je sicer vreden le dva milijona dolarjev, vendar je kljub temu izrednega pomena. Gre za edini digitalni sistem, ki ni omejen glede zahodnega izvoza na vzhod. Razlog je preprost, vendar za Iskro zelo pomemben; gre namreč za lastno tehnologijo. S tem poslom bo Iskra nastopila v sovjetskem energetskem omrežju, odpirajo pa se še možnosti sodelovanja tudi na drugih področjih. Bistveno je, da to pomeni pomemben vstop na zunanje tržišče z digitalno telefonijo.

• Novomeška afeta z županom Kovačičem in direktorjem Iskre Tenel Zajcem še vedno buri duhove. Tako mariborska revija 7 D v obširni reportaži osvetljuje nove elemente, ki omenjeno afero prikazujejo v dokaj nenačelni luči. Revija poudarja, da krivda mlade, dinamičnega novomeškega (bivšega) župana in nič manj sposobnega in dinamičnega Iskrinega direktorja še vedno ni dokazana. Ljudje, ki so ocenjevali zneske, pravijo, da so bile številke močno napihnjene in zdaj vneto kopnijo. Revija ugotavlja, da gre po vsej verjetnosti za veliko moralno škodo, ki sta jo utrpela oba znana Novomeščana.

• Zagrebški Privredni vjesnik piše o »2010 največjih«, tradicionalni letni publikaciji »Ekonomske politike« o največjih jugoslovanskih organizacijah. Ko komentira letošnjo lestvico največjih, seveda ne more mimo zanimive uvrstitve Agrocommerca, ki je bil lani na 36. mestu, letos pa je »uvrščen« na 24. mesto. List se sprašuje, kakšen bi bil vrstni red naslednje leto, če se ne bi zgodilo, kar se je. SOZD Iskra se v letu 1986 kot edini »električar« nahaja med desetimi vodečimi na desetem mestu s 535 milijardami dinarjev celotnega prihodka.

• Tržaški list Gospodarstvo piše, da so v Šempetru pri Novi Gorici pred nedavnim odprli nove proizvodne prostore tovarne generatorjev in elektronike Delovne organizacije Iskra-Avtoelektrika. Gre za eno izmed največjih naložb v primorskem gospodarstvu. Prav zaradi stalnega vlaganja v razvoj bo Iskra Avtoelektrika že letos iztržila na tujem več kot 22 milijonov dolarjev (od tega 20 milijonov dolarjev na konvertibilnem trgu). Nova tovarna v Šempetru pa bo dodatno prispevala k večji prodaji na tujem, saj bo šlo v izvoz kar 70% celotne proizvodnje.

• Tudi revija Telex kritično obravnava zanimive faze novomeške gradbeniške afele. Med številnimi izjavami posameznih akterjev v zadevi, je revija objavila tudi izjavo direktorja novomeške Iskre-Tenel Božidarja Zajca, ki med drugim še vedno odločno trdi, da je bila gradbeniška afeta spretno pripravljena in izpeljana akcija novomeških vodij partije, sindikata in SZDL za političen obračun z Boštjanom Kovačičem. Vse je bilo namešeno, da se doseže hitra zmaga nad županom, ki je v politično delo vnašal preveč neprijetnih novosti. Božidar Zajc nadaljuje: »Zame je znano, da mi direktorski mandat delavci Iskre-Tenel vsako leto podaljšujejo na tajnem glasovanju. Podobno idejo, naj bi začeli ljudje sproti preverjati tudi rezultate dela občinskih politikov, je skušal postopno izpeljati tudi Boštjan Kovačič. To se je novomeški vodstveni garnituri zdelo prenevarno, saj še vedno živi zgolj na račun politične avtoritete. Zdaj se izgovarjajo, da so župana in Jožeta Preskarja, ki je tudi odločno podpiral novo Kovačičevo smer — odstavili zaradi klime v javnosti. Toda to javnost so sami podžigali z lansiranjem govoric, da sva prigrlovala vsak po skoraj poldrugo staro milijardo dinarjev. Kdo pa danes ob takšni številki ne bi pobesnel?«

Iskra

Iskra SOZD elektrokovinske industrije, n. sol.

O.,

Izobraževalni center Iskre

61000 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje strokovno izpopolnjevanje na temo:

Projektiranje embalaže in zaščita izdelkov

v času od 14. 10. do 16. 10. 1987

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno oblikovalcem embalaže, tehnologom, nabavnim referentom, delavcem v kontroli in linijah pakiranja, tržnim raziskovalcem, vodjem komercialne in direktorjem DO in TOZD. Seminarja se lahko udeležijo vsi, ki se ukvarjajo z oblikovanjem izdelkov in trženjem.

VSEBINA: Udeleženci bodo spoznali novosti na področju embalažnih materialov in utrdili znanje iz tehnike pakiranja izdelkov s posebnim poudarkom na izvozu. Predstavljene bodo evropske metode kontrole transportne embalaže s temelji higrometrije. Izbrane teme iz tržne raziskave in načrtovanja nove embalaže z osnovami grafičnega oblikovanja enovite podobe Iskre bodo zaključene z »okroglimi mizami« in neposrednimi predstavitvami proizvajalcev embalaže EGP, Škofja Loka in Istragrafike iz Rovinja.

Izobraževalni program:

1. Embalažni materiali
2. Temelji higrometrije
3. Vidiki kontrole embalaže
4. Tržne raziskave
5. Načrtovanje nove embalaže
6. Grafično oblikovanje embalaže
7. Racionalizacija embalaže
8. Logistika tehnike pakiranja

Vsa predavanja bodo spremljana z neposrednimi razgovori s predavatelji.

Čas in kraj: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli dne 14. 10. 1987 ob 9.00 uri v hotelu Transturist, Škofja Loka.

Vodji programa: dr. Franc Cegnar in Franc Perčič.

Prijave: izpolnjene prijavnice pošljite najpozneje do 5. 10. 1987 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/E-11. Informacije lahko dobite po telefonu: 061-222-212.

Iskra

Iskra — Elementi n.sol.o.

TOZD SEM — Tovarna specialnih elementov in materialov n.sub.o.

Ljubljana, Tržaška 2

vabi k sodelovanju sodelavce za opravljanje naslednjih del in nalog:

1. Samostojno opravljanje prodajnih poslov
(komercialni tehnik)

2. Zahtevna administrativna dela v prodaji
(2-letna administrativna šola)

3. Študij časa in določanje časovnih normativov

(elektro, ali strojni tehnik)

4. Čiščenje prostorov

(osnovna šola)

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Vloge sprejemamo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA — ELEMENTI, TOZD SEM, Kadrovska služba, Ljubljana, Tržaška 2.

V letošnji 13. številki revije Technische Rundschau je izšel zanimiv članek avtorja Helmuta Dittricha, ki govori o življenjskih ciklikih podjetij.

Naš problem je tudi v tem, da svoje krize doslej nismo znali in hoteli postaviti v širše okvire. Ena izmed možnosti za oblikovanje tovrstne analize je orisana v omenjenem članku, ki ga objavljamo v prevodu.

Pri branju izločite nekatere razlike v podjetniškem izrazoslovju (družinsko podjetje, delniška družba, monopol ipd.), ki jih je bilo potrebno ohraniti zaradi verodostojnosti prevoda, medtem ko na vsebinsko bistvo ne vplivajo.

Helmut Dittrich
Štiri stopnje vzpona in nazadovanja podjetja

Tudi podjetje ima življenjski cikelus

Kako presojava neko podjetje? Po njegovi učinkovitosti? Ta lahko obstaja na račun ukrepov, s katerimi si mora zagotoviti svojo prihodnost. Mnogo dejstev prikazuje strokovnjaku, ali je podjetje v fazi vzpona, ali zatona. Kadar v tabelah oblikujemo vsakič po štiri stopnje za podjetje v vzponu, ali za podjetje v zatonu, je razumljivo, da obstaja še mnogo vmesnih stopenj.

Stopnje med nazadovanjem in vzponom

V naših tabelah vsakič že prva stopnja pokaže, ali gre za napredovanje, ali za nazadovanje. Na nazadovanje opozarja otopelost, vse je slabo in ni novih spodbud. Družinska podjetja druge, ali tretje generacije mnogokrat pokažejo takšno sliko. Zaradi pomanjkanja jasnih predvidevanj začenjajo sodelavci uporabljati svojo energijo za prevladovanje enega nad drugim. Od preostalih položajev si hoče na koncu vsak izboriti najboljšo. Povsem drugačen pa je položaj v prvi stopnji podjetja, ki napreduje. Tu ve vsak za svoj cilj in je usmerjen naravnost k reševanju problemov. Širi se optimizem. To obdobje prepoznamo po tem, da se prav v času pomanjkanja delovnih moči sami od sebe prijavljajo dobri delavci! Vodstvo je trdno, na znanje se vzame tudi tisto, kar enemu, ali drugemu ne ustreza. Osnovni pogoj za to je dober vodilni udeleženc, če zna pametno ukrepati, lahko že v nekaj letih doseže pozitivno 3. ali 4. stopnjo — torej laho vodi k vrhu.

Če pa vodilni v nekem podjetju trošijo svoje moči v bitkah za premoč, pri tem izguljajo toliko svoje moči, da izgubijo svojo avtoriteto in povzročijo svojemu podjetju hudo škodo. Tudi tisti, ki ostanejo zgoraj, niso srečni nad svojo zmago — to kažejo izkušnje.

Takšne bitke označujejo stopnjo nazadovanja, ki pelje k naglemu propadanju predvsem tam, kjer se lahko obdržijo na svojih mestih sodelavci, pri katerih se kaže nesposobnost, ljubosumnost in zavist. Tu pomaga le tako imenovana železna metla. Tudi v tem primeru je predpogoj za izboljšanje v tem, da najdemo močno vodilno osebnost, vendarle pa bo zanjo mnogo težje, kot je to v prvi stopnji pionirske faze. Brez ostrih rezov ni mogoče nič narediti in huda zabloda bi bila, če bi verjeli, da bomo prišli iz takšnega položaja samo s svojimi sodelavci. Tu lahko pomaga edinole sveža kri.

Na koncu druge stopnje so povprečneži zlahka zrinili vse tiste, ki so izkazali količkej večji učinek. Ne zanimanjo se za podjetje, temveč za govorjenje in dobrine. Tu lahko pomaga le sprememba s trdo roko. Delo peša prav tam, kjer daje slabo vodstvo prednost slabim delavcem. Postopek čiščenja je treba speljati trdo in hitro.

Ce tega ni, nastopi predvsem pri vodstvu podjetja samozadovoljstvo, ki komaj kaj nudi. Saj so odrinili vendar vse, ki bi lahko bili nevarni. Zgube? Saj so jih že večkrat imeli. Zanje bo že še dovolj. Praviloma je tega kriv lastnik kot šef. Bolje bi bilo, ko bi bil ostal nameščenec, ali bi si izbral drug poklic, kjer se mu ne bi bilo potrebno srečevati s tako trdimi odločitvami.

Kaj tu pomaga? Odvzeti moč lastniku in dosedanjemu šefu? Za rešitev podjetja je komajda mogoča kaka druga pot. Dober strokovnjak kot vhuuski vodilni uslužbenec je že mnogokrat ustvaril čudež. Z izkušenim svetovalcem mora skrbno izdelati načrt (plan) nove usmeritve in pri tem v podjetju ostanejo le dobri in uporabni deli.

Končna faza nazadovanja

Beg sodelavcev in kupcev bolj označujeta to obdobje kot pa finančni zlom, katerega naznanjajo ogrožene izgube. Ali naj tu še napravimo premoženje? Prav tako kot v 3. stopnji tudi najboljša vodilna moč sama ne more več pomagati. Bister zunanji sodelavec-svetovalec, davčni svetnik in praviloma finančni strokovnjak iz banke morajo skupno priti do jasnih in nedvoumnh razmerij.

Poštena bilanca je podlaga, ki pokaže, kaj se da še rešiti. S preostankom se osnuje delniško družbo (AG), kjer pa seveda prejšnji vodilni vrh nima več besede. Mnogokrat je tak rez postal izhodišče za novo, cvetoče podjetje. Toda vrnimo se k našim stopnjam uspešnega podjetja.

Postopna, a sistematčna reorganizacija

Pri drugi stopnji uspeha moramo še vedno izhajati iz dejstva, da so finančna sredstva majhna. Ker je malo investiramo, je potrebno utrditi organizacijo ter poskušati s časovni in prihranki ter izboljšavo potekov ustvariti dodatne zmogljivosti. Čeravno je to obdobje od časa do časa še zelo viharno, se tu in tam oblikuje skupinsko (teamsko) delo. Z zamenjavo slabših sodelavcev se stopnjuje produktivnost. Marsikateri kupec, ki prej podjetju ni zaupal, pride. Pridobimo si nove stalne kupce, razmišljamo o tem, da bi sodelavce z dobrim učinkom navezali na podjetje. Prav tako skušamo izkoristiti znanje svetovalcev in se ne zanašamo le na svoje mnenje in na mnenje sodelavcev.

Pomen in udarna moč naraščata

Po pravici smo na doseženo ponosni, z ene strani na dobro urejen in izbran program z upoštevanja v redno stopnjo monopola, z druge strani pa na dobro potekajočo organizacijo in na prevlado izpoljene racionalizacije. V skupini je vsak dojel, da brez drugih ne more.

Dobre ljudi navežemo na podjetje z deležem pri dobičku in s podjetniško preskrbo v starosti. Na tej stopnji predstavlja problem mišljenjsko prilaganje vodilnih zahtevam podjetja, ki je sedaj postalo večje in pomembnejše.

Najbolj bistveno je pri podjetju varovanja dinamike, še posebej, če je doseglo visoko stopnjo organizacije, kajti dinamika ne nazadnje pomeni voljo do sodelovanja in ustvarjalnost osebja.

Dokler pri nas nismo prišli do mnenja, da plačujemo predvsem vodilnim majhne plače, a zelo velike deleže glede na uspešnost, je nastajala tudi ob nazadovanju realizacije in dobička velika stroškovna obremenitev — višja kot pri manj dobrih podjetjih. Naraščanje stroškov lahko podpiramo le toliko časa, dokler od njih hitreje naraščata proizvodnja in produktivnost.

Zgledne tovarne se največkrat odlikujejo z visoko stopnjo monopola. Ta zagotavlja visoke dobičke, vendar pa drugi tudi ne spijo! Nov razvoj drugih firm lahko položaj zasučje. Če to prednost izgubimo, moramo zaradi izravnav te izgube za večkratnik trše delati kot prej.

Cilj: biti vedno na strani napredovanja

Če je zgledno podjetje zares takšno in želi to tudi ostati, je to mogoče spoznati iz njegovega proračuna za razvoj in izboljšavo izdelkov in postopkov. Kdor počiva na lovorikah, bo prej, ali slej izgubil svoje prednostno mesto.

Če primerjamo posamezne točke in stopnje v tabeli, se kažejo številna prekrivanja. Pri takšnem delu pa je vendarle naloga dajati spodbude in ne pripomb. Kaj je primerno za izboljšavo? Kaj moremo doseči danes, kaj jutri in kaj v doglednem času? Kje smo dobri, kje pa bi lahko bili še boljši? Kaj stpiti, da bi si zastavili cilje, ki bi jih tudi dosegli? Kaj naj ima prednost pred vsemi starimi, da bi dosegli cilj: vedno ostati na strani napredujočih?

Priporočamo, da obe tabeli vzamete v roke, zraven pa še rdeče pisalo za poudarjenje besedila. Pri četrth stopnji nazadovanja si podčrtajte vsako podrobnost, ki zadeva vaše podjetje. Tako nadaljujemo krak za korakom, dokler ne pridemo do zglednega podjetja. Kar smo dosegli, ostane in tako je prav. Bistveno je to, kar je rdeče poudarjeno. V tistem okviru in v tisti stopnji, kjer je večina rdečih opazk — tam je vaše podjetje. Od tega samozpoznanja naprej ni več da leč do tega, da s terapijo in izboljšavami postopno dosežemo vzpon.

Navodilo za vrednotenje po tabelah:

Za ugotavljanje svoje uvrstitve in obdelavo možnosti se je izkazal naslednji potek:

1. Z rdečim pisalom poudarimo vsa tista mesta, kjer imamo negativni občutek in presojo. Pri tem začnemo s četrto optimalno stopnjo.

2. S tem določimo, kaj moramo izboljšati. V vrsti z navedenimi terapijami je najbolje, če poudarimo z drugačno barvo besedilo o tem, kateri predlogi pridejo v poštev in kaj moramo v doglednem času izpeljati.

3. S tretjo barvo lahko označimo pripombe, kaj moramo upoštevati kot naslednji korak. Pri tem področja z navedenimi simptomi v celoti pobar-

Stopnje vzpona nekega podjetja

PODROČJE/STOPNJA	1. STOPNJA	2. STOPNJA	3. STOPNJA	4. STOPNJA
SIMPTOMI	Podjetje je čvrsto racionalizirano, nadomestne investicije, dobički naraščajo, prijavljajo se dobre moči, kar samo po sebi privlači še druge.	Sistematčno načrtovanje (planiranje) in izpeljava nove organizacije, pospešeno izboljševanje organizacije v obratih in na proizvodnih linijah.	Izgradnja prodajne mreže, nova organizacija prodajnih programov, zavestno po zanesljivosti, skupinsko (teamsko) delo ima prednost pred posamičnimi nalogami, proučevanje predlogov.	Podjetje je doseglo visoko stopnjo monopola z znatnim dobičkom, z vrsto in kakovostjo programa. Visok delež lastnega kapitala.
ZNACILNOSTI (KARAKTERISTIKE)	Ciljno vodenje, prve zasnove dolgoročnega načrtovanja (planiranja); zanesljivost naročil, bistvena postajajo ne le tovarniška naročila.	Zavestno dolgoročno planiranje, ni bojev za prevlado moči, ki le slabijo sile; dobro sodelovanje, prve zasnove skupinskega (teamskega) dela, ni več bitk za položaje.	Kritični ponos na doseženo; iskanje konstruktivnih izboljšav in novih, boljših izdelkov, šolanje svojih sodelavcev.	Stalni nadzor tržišča zaradi spoznavanja in koristi tržnih ugodnosti. Planiranje postopkov in planiranje obratov z inženirskega stališča.
OBNASANJE SODELAVCEV	Naucijo se ceniti čvrsto vodstvo, vendarle pa se godrnjajo čez plačo po učinku, dokler ne spoznajo prednosti. Odpori proti organizacijskim spremembam pri srednjem kadru.	Sodelavci, ki ne ustrezajo višjim zahtevam po učinkovitosti, zapuščajo podjetje. Ponujajo se boljši, z njimi prodira nova organizacija.	Tovarniška starostna preskrba delavce vzpodbuja. Možnost napredka v lastnem podjetju. Dodatki za dokončane mojstrske, REFA in varnostne tečaje.	Z delitvijo dobička in nagradami si vsak prizadeva za večjo učinkovitostjo. Obojestransko spodbujanje in motivacija. Visoke nagrade za izboljševalne predloge.
DIAGNOZA	Izgube zaradi notranjih prepirov se dajo odpraviti. Izogniti se strožjemu režimu. Težavno prehodno obdobje naj bo zaključeno v roku 1 leta.	Učinkovitost narašča, večja se optimizem. Lahko si pridobimo nove kupce. Pridobivamo z novim načinom vodenja. Sodelavci na vseh stopnjah razvijajo pobude.	Lastni kapital se večja. Vložena sredstva padajo, proizvodna veličina narašča nad optimalno. Pripravljalna dela za razširitev.	Po razširitvi je dosežen optimum vloženih sredstev iz kapitala in realizacije. Planiranje in izvedba nadaljnjih razširitev pri enakem deležu lastnega kapitala.
TERAPIJA	Ne prenaprezati sodelavcev s pretiranimi ukrepi. Nadzor in sistematčna kontrola planov za izboljšanje kalkulacij in vloženih sredstev.	Pritegniti zunanje svetovalce k planiranju in organizacijskim izboljšavam. Priprave na delitev dobička za vodilno osebe ter tovarniški starostno preskrbo. Ogled dobrih tovarn.	Skrbno nadzorovanje optimalnega razporeda veličin. Pretehtati oblikovanje podružnic. Planiranje najgospodarnejše uporabe dobička za vodilno osebe, da ga navežemo na podjetje.	Preprečiti samozadovoljstvo, lahkomiselnost in pretirano samozavest. Naložiti v proračun za nadaljnji razvoj, nove postopke in izdelke. Izboljšave dolgoročnega planiranja.

Stopnje nazadovanja nekega podjetja

PODROČJE/STOPNJA	1. STOPNJA	2. STOPNJA	3. STOPNJA	4. STOPNJA
SIMPTOMI	Racionalizacija stagnira, ni novih investicij, dobiček se zmanjšuje.	Ni novih izdelavnih programov, zastarele naprave, prve izgube.	Program je zastarel, prve motnje v obratu, izgube, ki jih še ne jemljemo resno.	Beg sodelavcev in kupcev, naprave so deloma že funkcijsko onesposobljene, velike izgube.
ZNACILNOSTI (KARAKTERISTIKE)	Borni cilji, slabotno vodstvo, neučinkovito vključevanje; pravzaprav se ne ve, kaj bi hoteli.	Boji za premoč namesto skupinskega (teamskega) dela, medsebojni prepiri odvzemajo vso moč.	Ravnodušnost, zajedljivost, samozadovoljstvo, zmanjkuje energije za kakršnekoli spremembe in izboljšave.	Anarhija; prav ima tisti, ki najbolj godrnja; slabo ravnanje s kupci, stalna razdraženost.
OBNASANJE SODELAVCEV	Nesposobnost, ljubosumnost in zavist pri nameščenih; prepiri o vplivnosti; nekonstruktivni vplivi na vodstvo oddelka.	Izrivanje sposobnih mladih s strani šefa kot tudi sodelavcev. Možnost napredovanja imajo le kimavci.	Samozadovoljstvo povprečnosti; vse, kar se izkaže kot dinamično, se odstranjuje kot motnjo; učinkovitost je kaznovana.	Slabšanje razpoloženja. Vsak si skuša dan »pretkano« urediti, delovna morala je na dnu, prevladuje brezup.
DIAGNOZA	Izgube zaradi trenja pri notranjih prepirih, tekmovanje v prevladovanju namesto da bi sodelovali. Ravnodušnost do podjetja, ki ne zastavlja jasnih ciljev, za katere bi se splačalo potruditi.	Srednjedobro vodilno moštvo, ki se boji predobrih in učinkovitih sodelavcev. Nesposobnost motivacije in čvrstega vodenja. Zmaga srednjedobrih »prilagodljivcev«, ki preprečujejo močnejše vključevanje v delo.	Šef zastavlja prenizke zahteve, dopušča da stvari uhajajo, nalogi ni dorasel. Preprečuje prodor mladih moči. Ne po učinkovitosti in ne po obnašanju ne predstavlja več nikakega zgleda.	Šef igra srečolov, vodje prodaje so pijani. Vsesplošna ohlapnost prodira in je pri tem slabo, da se nihče več nad tem niti najmanj ne razburja.
TERAPIJA	Nastaviti močno vodilno osebnost, odstraniti glavne zaviralce, zastaviti cilje, določiti planske predhodne podatke. Novo načrtovanje programov, racionalizacija investiranja. Vzpostaviti nov polet in zaupanje.	Dodatno preveriti, ali je potrebno slabši del moštva zamenjati. Podrobna racionalizacija proizvodnje, transporta, skladišč, pisarn in prodaje, programske varnosti in tržne strategije. Ponovno razmisliti in izboljšati.	Še dodatno nadomestiti šefa z vodjem oddelka na osnovi nameščenja. V celoti na novo planirati, pustiti le še tisto, kar prinaša dobiček. Tako glede programa kot razpošiljanja in investicij ubrati nove poti.	Ni več mogoče nikako izboljšanje z lastnimi močmi. Vključiti svetovalce, izdelati bilanco. Če ostane še dovolj finančne moči, osnovati manjšo delniško družbo (AG). Popolnoma na novo začeti iz osnove, vendarle z novim osebjem v najširšem obsegu.

Deset let obrata na Ligu

Ime novogoriške Iskre Avtoelektrike je prisotno po vsej naši ožji domovini.

Poleg temeljnih organizacij v Bovcu, Tolminu, Ljubljani in Komnu, delujejo v okviru te delovne organizacije tudi štirje industrijski obrati v Soči, v dolini Trente, v Rutu nad Tolminom, na partizanski Predmeji nad Ajdovščino ter v Ligu na Kambreškem, ki je med vsemi tudi najstarejši. V petek, 25. septembra je

imel namreč obrat in tamkajšnjih 26 zaposlenih lep jubilej, ugasnili so 10 svečk, kar je pomenilo 10 let uspešnega delovanja. Na skromni, a toliko pristrčnejši in pomembni slavnosti so podelili tudi priznanja najzaslužnejšim delavcem, spregovorili pa so tudi o prehojeni poti in načrtih. Več o slavnosti bomo poročali v naslednji številki časopisa »Iskra«.

M. R.

Medalja za hrabrost

Tik pred zaključkom redakcije smo izvedeli za prijetno novico, da je prejel Drago Mržek, delavec tovarne specialnih električnih rotacijskih strojev, novogoriške Iskre Avtoelektrike visoko državno odlikovanje, medaljo za hrabrost. V imenu predsedstva SFRJ mu je to visoko odlikovanje predal Danilo Bašin, predsednik Skupščine občine Nova Gorica za izjemno in hrabro dejanje, preprečitev katastrofe v svoji temeljni organizaciji. Več o tem bomo poročali v naslednji številki našega glasila.

M. R.

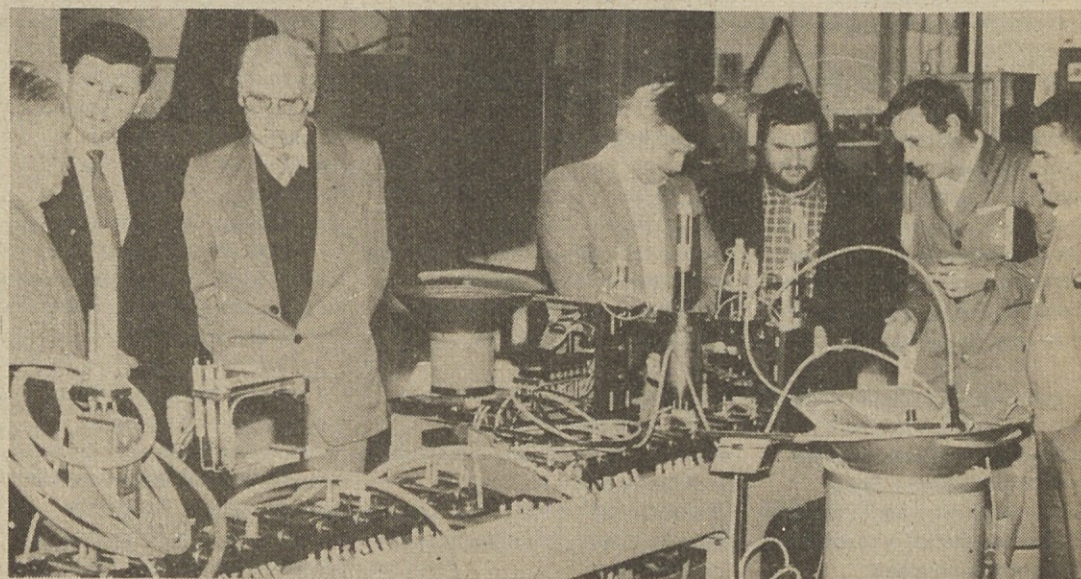
V obratu na Ligu so v petek ugasnili 10 svečk.

Nov gasilski dom

V novogoriški občini se nadaljujejo slavnosti v čast občinskemu priznanju, med katere nedvomno sodi tudi otvoritev novega gasilskega doma v Šempetru, torej v mestecu, kjer ima sedež naša delovna organizacija. In prav zato tudi objavljamo to novico, saj je prispevala tudi Avtoelektrika znatna sredstva, da so realizirali to pomembno družbeno pridobitev. Novico pa objavljamo tudi zato, ker je prav v Avtoelektriki veliko prostovoljnih gasilcev, vključenih v šempetrsko društvo, zato tudi po tej poti čestitke ob novi pridobitvi z željo, da se sirena ne bi nikoli oglasila.

M. R.

Četrto posvetovanje orodjarjev Slovenije

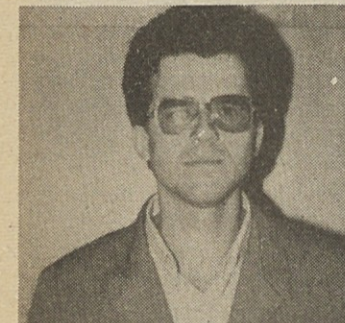
Orodjarno Iskre Avtoelektrike si radi ogledajo tudi številni gostje.

Priznanje občine Nova Gorica v prave roke

V minuli številki našega glasila smo obširno poročali o slavnostih, ki so se vrstile v Novi Gorici ob praznovanju občinskega praznika. Ena izmed najlepših je bila tudi v Iskri Avtoelektriki, kjer so odprli nove delovne prostore tovarne generatorjev in elektronike, slavnosti pa so se udeležili številni visoki gostje, med katerimi je bil tudi predsednik predsedstva SFRJ Lazar Mojsov, ki je pred tem govoril v novogoriškem kulturnem domu, kjer je bilo slavnostno zasedanje skupščine občine Nova Gorica.

V okviru te slavnosti so podelili najzaslužnejšim občanom Nove Gorice tudi posebna odlikovanja, najvišja

1985. V novem okolju se je hitro znašel, s programi, delom in tehnološkimi postopki ni imel težav, saj mu je pridobljeno znanje na fakulteti podarilo zlasti redkega smisel za zbiranje bistvenega ter izjemen čut za kratkost in kakovost izpeljane tehnološke revolucije.

Vid Krušič

priznanja občine Nova Gorica. Med prejemniki teh priznanj je tudi Vid Krušič, diplomirani inženir strojništva, zaposlen v Iskri Avtoelektriki, v tovarni delovnih sredstev, vodja oddelka projektiranja in konstruiranja orodij za hladno preoblikovanje kovin.

To pomembno priznanje, ki ga je nagradencem podelil Danilo Bašin, predsednik Skupščine občine Nova Gorica je prišlo v prave roke. Poglejmo zakaj. Nagradenec Vid Krušič, Novogoričan, se je zaposlil v Iskri Avtoelektriki pred dvema leti, januarja

Ob rednem delu je še kar naprej intenzivno študiral. Pripravil je diplomsko nalogo z naslovom »Razvoj tehnološkega postopka za izdelavo krempljastega pola s preoblikovanjem«. Diplomiral je junija 1986, diplomska naloga pa je bila tako dobra, da jo je tudi posebna stroga komisija ocenila kot eno izmed najboljših med vsemi takratnimi diplomanti. V nalogi je razvil tehnološke rešitve ter njim ustrezajoča orodja za hladno preoblikovanje kovin, kar je dokajšnja novost na področju takih tehnologij. Razveseljuje ob tem je tudi to, da rezultate naloge že koristno uporabljajo v Iskri Avtoelektriki, saj so pravkar v fazi montaže v orodjarni tovarne delovnih sredstev.

Posebna pridobitev in novost pa je upeljava nove, v Jugoslaviji še neuporabljene metode, ki bo prinašala daljšo življenjsko dobo orodja ter zmanjšanje potrebne preoblikovalne sile. Vsekakor pa moramo omeniti tudi prihranek

dragocenih deviz, ki jih ne bo treba več odvajati za orodja, ki so jih morali doslej uvažati.

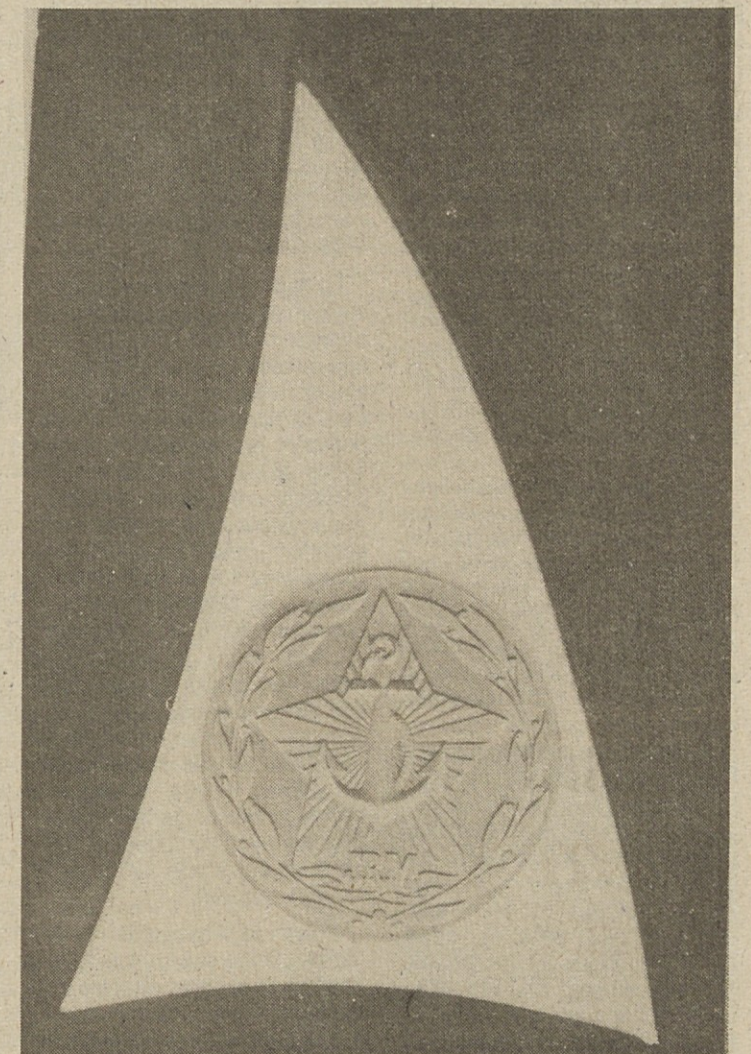
Zaradi izjemnih sposobnosti so mu sodelavci v Avtoelektriki zaupali vodenje oddelka projektiranja in konstruiranja orodij za hladno preoblikovanje kovin v tovarni delovnih sredstev. V delovni organizaciji, v TOZD, med sodelavci je cenjen in spoštovan, uživa velik ugled in že kot mlad strokovnjak je črto svoje osebnosti, to je predanosti in angažiranosti dobesedno prenesel v jeklo in železo, v zahtevno delo, ki dosega veliko profesio-

nalno raven in izpričuje zavidljivo kakovost.

Se nekaj moramo omeniti. Orodjarjem iz vse Slovenije, ki so bili zbrani na četrtem posvetovanju v Novi Gorici pod pokroviteljstvom Iskre Avtoelektrike, je govoril tudi naš nagradenec. Predstavil in vpeljal jih je na področje trdnostnih lastnosti orodij za hladno masivno preoblikovanje kovin. Torej tudi to dovolj zgovorno priča o kvalitetah nagradenca, zato za zaključek tudi po tej poti iskrene čestitke ob prejemu najvišjega priznanja občine Nova Gorica.

Marko Rakušček

Plaketa za tesno sodelovanje

Kolektiv novogoriške Iskre Avtoelektrike že vrsto let tesno sodeluje s predstavniki Šolskega centra jugoslovanske vojne mornarice iz Pule. Zametki sodelovanja segajo daleč nazaj, v obdobje, ko smo Novogoričani s postavitvijo spomenika v mlademu mestu ob Soči počastili spomin na junaška dejanja novogoriškega rojaka, nesrečno preminulega junaka, heroja Sergeja Mašere. Hkrati pa so poimeovali tudi vojašnico v okviru Šolskega centra v Puli po Sergeju Mašeru.

Sodelovanje se je iz leta v leto krepilo in je doseglo zavidljivo raven, tako na kulturno-umetniškem, kot tudi na tehničnem in drugih področjih. V znak tako tesnega in plodnega sodelovanja ter v negovanju borbenih in revolucionarnih tradicij ter socialistične revolucije, je kolektiv Iskre Avtoelektrike prejel ob letošnjem dnevu jugoslovanske vojne mornarice visoko priznanje — plaketo vojne mornarice.

Marko Rakušček

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

France Dobnikar

Začel sem z »Avtomacijo«

Po ljubljanskem sejmu elektronike leta 1959 je vzniknila ideja o večjem angažiranju Slovenije na področju avtomatizacije in elektronike. Hasan Brkič, ki je bil tedaj zvezni minister za industrijo v Beogradu, je apeliral na Slovenijo, naj bi se na to področje aktivneje vključila, ker je to področje najbolj perspektivno. Na temelju tega so se v Sloveniji rodile ideje o večjem medsebojnem sodelovanju tovrstne domače industrije, predvsem Elektrozveze, Pržan in ostale tovarne. Tako je ta ideja obrodila sad — v Iskri smo se dogovorili za ustanovitev poslovnega združenja za avtomatizacijo.

Mene so izbrali, da naj bi šel v to poslovno združenje, misleč, da sem se prej na pošti ukvarjal z avtomatizacijo in, da bi podobno avtomatizacijo lahko izvajal tudi v novem združenju. Kljub odporu, kajti na pošti sem se zelo dobro počutil, sem se odločil in sem ob koncu februarja 1960. leta pošto zapustil ter se zaposlil v poslovnem združenju Avtomacija. V Poslovnem združenju smo poskušali z najboljšimi močmi doseči rezultate, vendar je iz raznih zapisov razvidno, kakšen je bil odnos podjetij, ki so pristopila v poslovno združenje. Praktično smo morali prodajati Iskrine standarde, da smo začetno obdobje sploh lahko preživeli, ker nihče od teh članov poslovnega združenja ni odstopil od svojih obratnih sredstev, ki bi bila po zakonu za to potrebna.

Že kmalu po obstoju poslovnega združenja in ob intenzivnem sodelovanju, predvsem pa tudi ob idejah, smo prišli do tega, da je treba to industrijo prestrukturirati, če bi se radi na tem področju tudi uveljavili. Ko smo preštedirali probleme in razpravljali o tej temi na nešteti sestan-

kih, smo prišli do zaključka, da je najboljše, če bi opravili tudi notranjo integracijo teh podjetij.

Katera so bila ta podjetja, je razvidno iz številnih gradiv, zlasti zanimiva in dokumentarna pa je med njimi sorazmerno obširna »Informacija o poslovnem združenju za avtomatizacijo«, ki je bila izdelana 15. IV. 1960. V tem času sem z Vladimirjem Klevsom delala takorekoč noč in dan na tem programu, zato bi ne bilo slabo tudi danes objaviti nekatere širše izvlečke, in te študije ki najboljše pričajo o naših takratnih željah, idejah, načrtih in spoznanjih, ki so se pozneje več, ali manj uspešno uresničili, v pozneje združeni Iskri.

»Posebno velik razvoj je zapisano v uvodu tega dokumenta so dosegle tehnične in fizikalne vede, ki so med drugim omogočile tako hiter razvoj proizvodnih sil, da se dandanes že realizirajo še do nedavnega utepistične ideje o avtomatizirani proizvodnji, proizvodnji brez najmanjšega človeškega truda.

To zadnjo etapo razvoja proizvodnih sil pa omogoča v zadnjih desetletjih razvita veja elektronike — elektronika. Elektronika z elektromehaniko in ostalimi strokami je namreč sposobna vsak poljuben proces, tako v proizvodnji, ali katerikoli dejavnosti, ki poteka po neki gotovi zakonitosti, ali po nekem v naprej določenem postopku, izvesti od začetka do konca brez kakršnekoli vmesne intervencije človeka. Splošno je poznano, da zmore elektronski računski stroj po principiarno določenem programu izstreliti satelit, ga voditi po njegovi poti, izvršiti vsa opazovanja in merjenja itd. Elektronski računski stroj lahko prevaja knjigo, izračunava matematične naloge, upravlja avtomatizirano proizvodnjo, ali dela namesto človeka to, za kar ga je človek usposobil.

V čem je pravzaprav izredna vsezmožnost elektronike, ki je v povezavi z elektromehaniko in finomehaniko osnova za avtomatizacijo poljubne veje gospodarstva? Ta je v tem, da elektronika omogoča absolutno vsako meritev, opazovanje, oz. ugotovitev objektivnega stanja, v katerem se določena stvar nahaja. Izmeri lahko n. pr. pritisk, temperaturo, vlažnost, velikost, število, kislota, trdota, gladkost, prožnost, barve, vonj itd. Ta meritev oz. opazovanje pa je izvršena tako, da je rezultat podan kot električna veličina, ki preko naprav in ser-

Podlistek

vomehanizmov izvrši tisto akcijo, ki je za ugotovljeno stanje predvidena. Elektronika je ob pomoči mehanike in finomehanike ključ za rešitev poljubnega problema, ki se v človeški dejavnosti pojavi.

Ob raznih priložnostih je bilo znova poudarjeno, da je jugoslovanska industrija na pogledu tempa razvoja v svetu na prvem mestu. Pri velikih investicijskih vlaganjih, ko se z angažiranjem delovne sile omogočila ta hiter splošen razvoj industrije pa moramo ugotoviti, da ni bila enaka skrb posvečena razvijanju sodobnih tehnoloških postopkov in uvajanju sodobne tehnike nasploh. Velik del jugoslovanske industrije ni na sodobni tehnični ravni, zato tudi po proizvodnosti zaostaja za tehnično bolj razviti- mi deželami. Ta velja predvsem za industrijo, ki je bila zgrajena že pred vojno in za eno, zgrajeno kmalu po vojni. Z zadovoljstvom pa lahko tudi ugotovimo, da je bi-

la vrsta v novejšem času zgrajenih podjetij projektirana na sodobnejših tehnoloških postopkih. Še posebej je razveseljivo dejstvo, da v novejšem času posvečajo sodobni tehniki v naši državi vsesplošna in izredno velika pozornost.

Kot ostala industrija, je tudi elektrotehnična in elektronska industrija dosegla v naši deželi po vojni izreden razvoj, saj je v vsej celoti zrasla po osvoboditvi in ni imela nobene predvojne tradicije. Kljub temu relativno hitremu razvoju pa njena stopnja razvitosti z ostalo industrijo ni v pravem sorazmerju in ne more v našem gospodarstvu odigrati vloge, kot je elektronika igra v tehnično naprednejših deželah. Tako je n. pr. že v l. 1955 znašal v ZDA pri vseh novih investicijah delež elektronske opreme v povprečju 20%. To razmerje pa se še nadalje hitro spreminja v korist elektronike.

ob nemškem napadu na Jugoslavijo mobiliziran na bivšo jugoslovansko vojsko.

Po kapitulaciji Jugoslavije se je leta 1941. leta aktivno vključil v Osvobodilno fronto in v njej deloval do februarja 1944., ko so ga zaprli in pozneje poslali v internacijo v Prinzenau v Šleziji, kjer je dočakal osvoboditev in konec vojne.

Po vrnitvi iz internacije se je znova zaposlil na pošti in pokojni Vladimir Senk ga je zaposlil najprej v tehnični sekciji, pozneje pa je postal vodja tehniške službe PTT Slovenije, kjer je delal do leta 1960. Vmes je opravil višji tehniški izpit na ministrski pošti v Beogradu.

France Dobnikar se je rodil v Ljubljani 21. II. 1915. Tu je končal osnovno šolo in 1935. leta diplomiral na srednji tehniški šoli elektrotehniške smeri. Po odslužitvi vojske se je najprej zaposlil pri zasebnem gradbenem podjetju Edvard Čerinič, nato pri elektroinstaltorskem podjetju Tone Poljšak in pri zastopstvu češkoslovaških Škodovih zavodov v Ljubljani, končno pa je leta 1939 dobil zaposlitev pri poštni direkciji v Ljubljani in je služboval kot poštni uslužbenec v Radovljici in Bohinjski Bistrici. V letih 1940/41 je obiskoval višji PTT tečaj, dokler ni bil

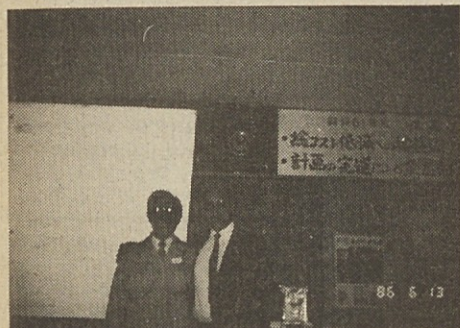
Leta 1960 je postal direktor poslovnega združenja Avtomacija, leto dni pozneje pa direktor zavoda za Avtomatizacijo v Iskri, odkoder je pozneje odšel za svetovalca v Združeno podjetje Iskra, na koncu pa je bil direktor TEN vse do upokojitve 1976. leta. Vendar pa je tudi kot upokojenec še vrsto let aktivno sodeloval v Iskri kot svetovalec generalnega direktorja Iskre za sodelovanje z našo namensko proizvodnjo.

Temelji japonskega načina vodenja KYOWA

Naslednje jutro nas je čakal obisk v Kyowi — tovarni za proizvodnjo jeklenih vijakov z garancirano trdnostjo. Za zajtrk, ki je bil po japonskih trditvah tipično »ameriški« — gnjat z jajcem itd., smo dobili še solato. Takšno solato sem že večkrat jedel, sestavljena pa je iz nekih drobnih bilk, ki so še najbolj podobne naši detelji. Tudi zajtrkavalnica je bila lična in opremljena z istim izbranim okusom kot ostali prostori v izobraževalnem centru. Tukaj pred koncem del gotovo ni zmanjkalo denarja.

Z avtomobili smo se peljali v tovarno vijakov »Kyowa.« Po štirje smo sedli v taksi, vožnjo plačali sami in na koncu nam je vodja potne stroške povrnil brez vsakega podpisa ali računa, vendar je taksimeter tekel normalno.

Tovarna Kyowa je prejela Demingovo plaketo za majhna podjetja, na katero so vsi zelo ponosni in so nam jo tudi pokazali.

Demingova plaketa v tovarni vijakov Kyowa

V tej tovarni so nam dovolili tudi slikati, kar nam sicer niso dovolili nikjer drugje. Posebej so nam demonstrirali uspehe in delovanje njihovih krožkov za obvladovanje kakovosti. Tudi v tej tovarni je vse čisto, čeprav je proizvodnja kovaška.

Proizvodna hala v tovarni vijakov

V tej tovarni so naredili tudi poseben poskus. Lastniki so vsem zaposlenim dodelili delnice, tako da pri rezultatu vsak zaposleni sodeluje v skladu z delnicami, ki jih poseduje. Po zagotovitvah naših prijaznih sogovornikov sta se delovna disciplina in prizadevnost povečali, že tako pa so po našem mnenju zelo pridni in prizadevni. Vsi poslovni rezultati so javni in na posebnih tablah izobešeni v vseh oddelkih. Tako si lahko ogleda vsak delavec tiste podatke, ki ga zanimajo.

Tudi s krožki so dosegli pomembne rezultate in vrsto izboljšav, čeprav je tehnologija izdelovanja jeklenih vijakov že dolgo znana. Poudariti je treba, da je ta tovarna delno avtomatizirana, delno pa še ročno kujejo.

V tej tovarni smo bili najbolj prijazni in gostoljubno sprejeti. To so skromni ljudje, ki si prizadevajo narediti čimveč in čimboljše. Velik del procesov je avtomatiziran (razen ročnega ko-

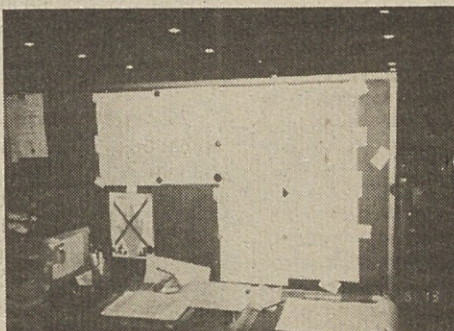

Tabla za poročanje o rezultatih — Kyowa

vanja), vendar ne z velikimi računalniki, temveč s čisto navadnimi napravami, omejevalci, števeci, šinami in podobno. Jasno se vidi, da v okviru možnosti izboljšujejo — če je le mogoče — tudi sami — vsak najmanjši del delovnega procesa.

Najbolj sodobno je bilo urejeno odpremo skladišče, ki je avtomatizirano in računalniško krmiljeno za odpremo in izstavljanje računov.

Prevajalka in vodja krožka na prostoru v proizvodnji, kjer se sestaja krožek

Poslovili smo se od prijaznih sodelavcev in čakali na prevoz do železniške postaje. Ko smo tako stali zunaj, smo ugotovili, da smo blizu ameriškega vojaškega letališča in polno oboroženi lovci ter druga vojna letala so se dvigala in spuščala vsakih nekaj minut. Trušč je bil nemogoč in sedaj šele razumem sosednje Avstrije in njihovo negotovanje glede nakupa lovskih letal ter njihove namestitve sredi naseljene Štajerske.

Po poti smo si ponovno ogledovali lepe in čedne japonske hišice. Japonec praviloma živi v individualni hiši in tudi v velikih centrih, kot je Tokio z 10 milijoni prebivalcev je le malo stanovanjskih blokov, tudi tam se raje vozijo na delo z železnico in stanujejo v svojih hišicah neke zunanje centra mesta. Včasih je to kar cela ura vožnje sicer hitro železnico.

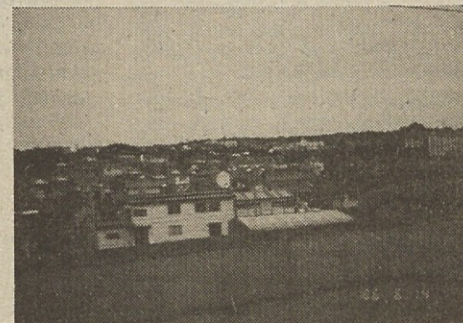
Japonska hiša, tista na deželi in tista v mestu je praviloma enonadstropna, lesena in prekrita s strešno šno opeko, ki je neke vrste glazirana keramika v različnih barvah. Zaradi živopisnih streh, saj so rdeče, oranžne, modre, vijoličaste, sive itd. izgleda pokrajina zelo lepo in raznoliko. Pogled moti le gosta naseljenost.

Hiše so lesene, to pa je istočasno dokaj potresno varno, hitro se dajo popraviti in za bivanje so zelo udobne. Japonska je otoška dežela, sredi Pacifika in v monsunskem obdobju je izpostavljena toplim vetrovom s Pacifika. V kamnitih ali zidanih hladnih hišah bi bilo gotovo veliko vlage. Seveda pa ima danes veliko japonskih hiš in stanovanj svoje klimatske naprave.

Pot iz Komatsu-ja proti Kyotu smo nadaljevali z železnico. Peljala nas je po ravninskem delu

otoka proti milijonskemu mestu Kyoto, stari cesarski prestolnici.

Vlak je bil sodoben, imel je sodobne kupeje za sedeti (takih je večina) in pa japonske kupeje z nizkimi mizicami in blazinami. Vozovnica za japonske kupeje je dražja. Prosil sem prevajalko, da me je po dogovoru s sprevednikom prepeljala v tak kupe.

Tipična pokrajina z živopisnimi strehami

Reči pa moram, da mi ta način sedenja oz. klečanja ni bil ravno prijeten. Najprej poklekneš in potem sedeš naravnost ali malo postrani na pete. Sediš še nekako, vstati pa brez pomoči ali pa opiranja skoraj ne moreš. Med vožnjo z vlakom je na neki vmesni postaji — verjetno je bil to kak turistični kraj — vstopila skupina Japoncev. Vsi so imeli rezervirane sedeže in le-ti so bili res prosti. Torej so vse postaje med seboj povezane pri izdajanju rezervacij. Pri tej skupini mi je nekaj še posebno padlo v oči, kar sem že prej večkrat opazil; vsi so imeli polne roke najrazličnejših »punkelcev«. Kaže, da so prav pošteno nakupovali vse mogoče potrebne in nepotrebne predmete, tako da so imeli nekateri tudi po več vreč in paketov v vsaki roki. Spominjam se, da so bili na letalu prav Japonci tisti, ki so poleg normalne prtljage — kovčka nosili še cel kup vreč in daril iz Duty-free shopa.

Po dobri uri vožnje smo se pripeljali v Kyoto in s tem je bil strokovni del naše ekskurzije zaključen. Sedaj nas je čakal ogled japonskega turističnega bisera in bivše prestolnice. To je tudi eno od mest, ki so mu zavezniki zaradi njegove kulturne dediščine prizanesli z bombardiranjem. O tem pa prihodnjč.

Kupe v železniškem vagonu v japonskem stilu

Ozimnica

Še smo pod vtisom toplih počitniških in dopustniških dni, nekateri pa se še predajajo avgustovskemu soncu, saj poletja še ni konec.

Tudi gospodinje imajo rade te zadnje poletne tedne, saj je zelenjadni vrt prepoln raznovrstne zelenjave. Toda tiste skrbne že mislijo na zimo, ko pred kuhanjem kosila ne bo mogoče skočiti na vrt po šopek petršilja, čebule ali špinacije. Zato smo se odločili, da vam topot damo nekaj podatkov, kako prezimimo nekatere vrste zelenjave in vkuhavamo in vlagamo sadje.

Vzimanje zelenjave

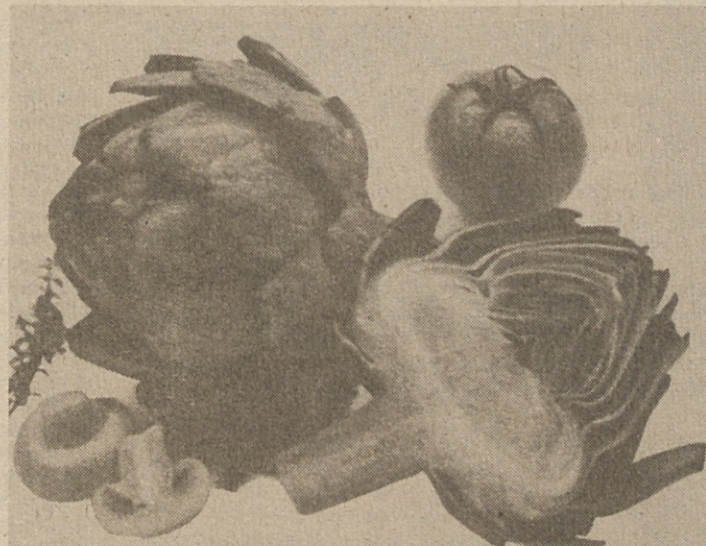
Pozimi primanjkuje zelene zelenjave, zato moramo posvetiti več pozornosti motovilcu, kodravemu ohrovu, brstičniku, kreši, luku in drobnjaku, ki vsebuje dovolj klorofila vso zimo. Posebno pomemben je radič, ki ga pozimi silimo za solato.

Mnoge zelenjadnice lahko vkuhavamo: beluše, karfijolo, buče, fižol (stročji) grah, korenček; ali kisamo: zelje, kitajski kapus, kumare, papriko, paradižnik, mlado koruzo; ali sušimo: vse kapusnice, sladkorni grah, kodravi petršilj in večino kuhinjskih zelišč. Preskušen način vzimanja korenovk je v zakupu: repa, pesa, korenje, podzemeljska koleraba, redkev, krompir, črni koren, pastinak, luštrekova korenina, hren, zelena (gomoljna), korenasti petršilj, kolerabica ipd. Da bi jamo zaščitili pred mišmi, jo obložimo z vejicami brinja ali smrečja. V sredini namestimo kol z nanizanimi drenažnimi cevmi za zračenje, okoli njega pa nasujemo omenjeno gomoljno — korenasto zelenjavo in jo

ob vrhu oblikujemo v obokast stožec. Nanj položimo praprot ali resje, mogoče še slamo oziroma dračje, smrečje ali brinje, kar pač imamo na voljo. Ko nastopi mrz, prekrijemo kopo s prstjo deset centimetrov na debelo, čez pa položimo črno folijo, da v notranjost ne prodre padavine. Korenček in peso, ki zahtevata več zraka, vložimo raje na kup v obliki kope.

Zelenjava vseh vrst dobro prezimi tudi v kleti s stalno temperaturo (1 do 4 stopinje C). Sodobne kleti z betonskimi ali oploščenimi tli niso primerne za zelenjadnice. Tla, ki »dihajo«, sso naravna ilovnata tla ali pa opečna, če je opeka vložena v pesek (mivko), enako velja za granitne kocke. Še tako skrbno tlakovana klet, ki jo prepredajo cevovodi centralnega ogrevanja, pa

čeprav so izolirani, zmanjšajo porabnost kleti. Klet mora biti tudi zračna (nasprotna okna) in prepišna (ventilator, zračnik).

njak) kateri lahko primešamo perlit, stiromul, šotnico, ki uravnavajo vlago. Uspeh vzimanja ni odvisen od primernosti kleti temveč tudi od zdravja in kakovosti zelenjave. Prezrele kapusnice, če so glave tik pred pokanjem ali že počene, se v shrambi slabo ohranijo. Zanimivo je, da so mehkejšje zeljne in ohrovtove glave najbolj trpežne, tudi drobne glave se ohranijo bolje kot debele. Zeljne in karfiolne glave lahko damo v povilivinsko vrečko in jo obesimo za koncem na strop ali drogove, isto velja za brstičnik in brokolo. Najmanj občutljiva sta rdeče zelje in kitajski kapus.

Endivijo, ki jo nameravamo posaditi na peščeno šotno gredo v kleti, pustimo, da prej ovne. Za vzimanje izrujemo nepovezane in neobeljene rastline s korenino. Za teden dni ali več jih damo, obrnjene s koreninami navzgor, veneti v suh prostor (kozolec, šupa, drvarnica, veranda, pokrit balkon ...). Vsajena v dovolj vlažno mivko se ponovno osveži, zlasti če je kletni zrak vlažen. Zelenjadnice dobro prezimijo v kleti le, če jih spravimo v suhem in po možnosti sončnem vremenu.

Tudi shrambe za živila so lahko začasna prezimovališča za tiste zelenjadnice, ki ne prenesejo nizkih temperatur: paradižnik zahteva 10 stopinj C, hranimo zelenega in napol zrelega, kumare 12,5° C, stročje (fižolovo, grahovo) 7 do 9° C. Paradižnik se obdrži tudi na

Čeprav bi imeli klet vse navedene lastnosti, je zelenjava v zemeljski jami, v zasipnici in celo v zaprti gredi kakovostnejša kot v kleti. Klet ima pač to značilno prednost, da je ob vsakem vremenu in času dostopna, torej v snegu, mrazu in dežju, česar ne moremo trditi za zunanje shrambe.

Zelenjavo lahko vlagamo tudi v mivko (endivija, radič, petršilj, drob-

Opravi v zelenjadem vrtu v septembru

Še vedno smemo sejati motovilec, grede lahko prekrijemo s tunelom ali prozorno folijo, da je mehkejši, okusnejši in večjih listov. Ta mesec sejemo zimsko špinado in solato, v vinorodnih krajih in na Primorskem sejemo korenček, petršilj in črni koren, tudi že prvi grah za prezimovanje. Konec meseca vršičkamo brstičnik, prekrijemo paradižnik in papriko s plastiko, da jih varujemo slane. Tako podaljšamo pridelek. Grede, ki so prazne, pognojimo in prekopljemo. Še vedno je čas za saditev jagod. Za sproti vežemo endivijo, bledilno zeleno in kardij. Konec meseca sadimo šalotko in česen. Zemljišče naj bo dobro zagnonjeno z rudniskim gnojilom, v katerem prevladuje kalij.

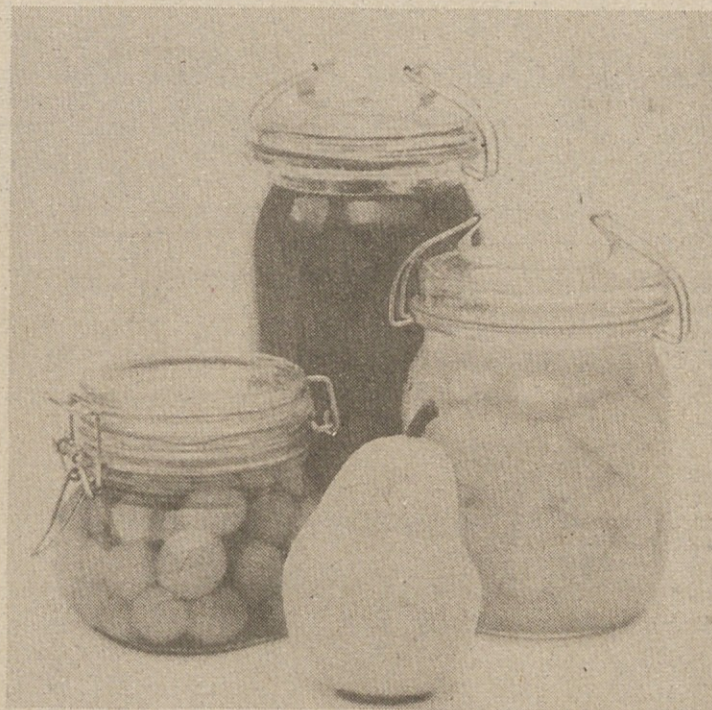
grmu, če ga izrujemo in obesimo, enako velja za brstičnik, bamijo, papriko in jajčevce. Vsa ta in podobna zelenjava se obdrži bolje, če jo poskropimo teden dni pred zviševanjem z 0,20% orthocidom, ker škropivo zavira poznejšo gnilobo.

Če imamo na voljo hladnejšo shrambo ali klet (1 do 5° C), potem je posebno priporočljivo, da zelenjavo in sadje vzamemo v polietilenskih vrečkah. Napolnimo jih s čisto in zdravo zelenjavo v kilogramske (solato, petršiljeve liste, drobnjak, por, čebule, kolerabico, redkev, redkvico) ali v tri do petkilogramske vrečke (zelje, ohrovt, karfiola) na police, da bolje izkoristimo prostor. Pokonci postavljene vrečke pustimo dan ali dva odprte, potem jih zavežemo. Korenasto zelenjavo lahko vlagamo tudi v zaboj, ki smo jih obdali in prekrili s plastiko. Plastika mora dihati ne sme pa prepuščati vode. Če domnevamo, da ne diha dovolj, vrečice na raznih mestih preluknjamo z iglo, da hlapi lahko uhajajo. Kondenzirana voda se ne sme nabirati.

Eden od načinov shranjevanja je vsekakor tudi v zamrzovalni skrinji pri temperaturi -18° C. V njej ohranimo predvsem špinačo, karfiolo, kavolin (samo rožice tako kot pri karfijoli), priporočljivo je blanširanje (beljenje) v vreli vodi; za karfiolo 3 do 4 minute, za grah 2 minute, za stročji fižol (razrezan) 3 minute in za špargelj 2 minuti. Vso navedeno zelenjavo damo v posebno plastiko v količinah, kolikor potrebujemo za eno kosilo. Mehko sadje (jagode, ribez, brusnice, grozdje, kosmulje itn), hranimo v sladkorni raztopini. Češnje, višnje in maraske posladkamo s sladkorjem ali vložimo v 45% sladkorno raztopino. Marelice in breskve operemo (breskve olupimo), izkoščimo, razpolovimo in vložimo v sladkorno raztopino.

Vlaganje in vkuhanje Domače marmelade in želeji

Doma skuhanе marmelade in želeji so ponos vsake gospodinje in res ni lepšega kot pogled na polne, urejene police z lepo označenimi kozarci. Vkuhanje samo ni ne težko ne popolnoma preprosto, poznati in držati se moramo nekaterih pravil. Pomembno je, da izberemo samo zdravo, nekoliko manj zrelo sadje (za lepšo barvo dodamo nekaj zrelih sadežev) ter da ga skrbno očistimo. Pri tem moramo vedeti, ali vsebuje določena vrsta sadja dovolj ali premalo pektina in kisline, ki pospešujeta strjevanje. Vrste sadja, ki vsebujejo dosti pektina, so zelena jabolka, lesnike, brusnice, črni in rdeči ribez, kosmulje kutine, slive in vse vrste agrumov. Malo pektina pa je v češnjah, jagodah, dinjah, breskvah, hruškah in rabarbari. Vsak dober recept ima tudi navedeno količino pektina in kisline, ki ju je treba dodati. Pektin kupim v le-

karni, kislino pa dodamo v obliki limoninega soka ali soka rdečega ribeza, kot vinsko kislino ali citronsko kislino.

Sadje skrbno operemo, odcedimo, stresemo v sklado in dodamo pektin ali kislino če to zahteva recept. Kuhamo na zmernem ognju, dokler se ne zmehta, in med kuhanjem večkrat premešamo. V topli pečici segrejemo sladkor ga toplega stresemo v marmelado in mešamo, dokler se ne stopi, nato pa marmelado hitro zavremo. Ko se začne žoličasto lepiti na kuhalnico, je gotova. Nalijemo jo v ogrete kozarce in še vročo pokrijemo.

Pri želejih je postopek vkuhanja podoben, očiščeno, oprano in

odcejeno sadje stresemo v kozico, po potrebi dodamo pektin in kislino in počasi kuhamo, dokler se sadje ne zmehta. Ko je kuhano, ga precedimo skozi gazo. Izmerimo dobljeno količino soka, ga zlijemo v kozico in mu primešamo v pečici segret sladkor. Mešamo dokler se sladkor ne stopi, nato pa tekočino na hitro zavremo in po petih minutah preverimo gostoto. Ko je že gotov, na hitro posnamemo pene in ga takoj nalijemo v segrete kozarce, te pa pokrijemo in neprodušno zapremo.

Vedno je bolje, če uporabljamo manjše kozarce, ker je treba po pravilu načet kozarec kmalu izprazniti.

Vlaganje kompotov Hruškov kompot

Za štiri litrske kozarce: 3,5 — 4 kg zrelih krušk, košček cimetove skorje sadni sirup: liter vode, 600 — 800 g sladkorja.

Priprava: Hruške operemo, odcedimo, narežemo na polovice, olupimo in odstranimo muhe, pečlje in peščiča. Stresmo jih v osoljeno in okisano vodo, da ne potemni. Sladkor raztopimo v polovici količine vode, ga zavremo in po dveh minutah vrenja prilijemo še preostalo vodo. Polovice hrušk tesno naložimo v kozarce, tako da so okrogline obrnjene navzgor. V vsak kozarec položimo še košček cimetove skorje, vse skupaj prelujemo z vročim sirupom, tako da so hruške prelite s tekočino. Kozarce zatesnimo in postavimo na lesen podstavek v velik lonec. Prilijemo toplo vodo (38° C), da sega do štiri petine kozarcev, in postavimo na ogenj. V 25 — 30 minutah se voda segreje do vretja (88° C), pri tej temperaturi kuhamo kompote še 40 minut. Po končanem kuhanju vzamemo kozarce iz kopeli in jih ohladimo.

Mešana zelenjava v kislu

Sestavine: za štiri litrske kozarce potrebujemo 1 kg majhnih, čvrstih kumaric, majhno cvetačo, 250 g zelene paprike, 500 g korenja, polovico hrenove korenine, 125 g majhnih čebulic ali šalotk, po želji 2 — 3 stroke česna, sol.

Za odišavljen kis: 15 g celega cimeta, 15 g muškarnega cveta, 15 pimetovih jagod, 8 poprovih zrn, 8 klinčkov po želji 2 — 3 lovorovi listi, 2 l vinskega kisa.

Priprava: Najprej pripravimo odišavljeni kis: navedene začimbe zavijemo v gazo, jih položimo v jensko ali porcelansko skledo in zalijemo s kisom. Skledo pokrijemo, jo postavimo v večjo posodo z vodo in počasi segrevamo, dokler kis ne zavre. Nato posodo odstavimo in jo pustimo stati vsaj še tri ure, da se kis navzame vonja začimb. Gazo odstranimo, kis pa uporabimo hladen.

Kumarice umijemo, obrežemo, stresmo v sklado in potresemo z grobo morsko soljo, tako nasoljeno pustimo stati čez noč. Naslednji dan jih skrbno odcedimo in obrišemo.

Cvetačo razlomimo na cvetke, jih očistimo in odcedimo. Paprikam odstranimo semena, jih umijemo in narežemo na rezance. Korenje temeljito umijemo pod tekočo vodo, ga odstrgamo in narežemo na klobarčke. Cvetačo, papriko in korenje ločeno stresmo v vrelo vodo in jih skuhamo toliko, da so še malce trdi. Odcejeno zelenjavo, kumare, na koščke zrezan hren, oprane čebulice in stroke česna tesno naložimo v kozarce, zalijemo z ohlajenim odišavljenim kisom in kozarce neprodušno zapremo. Zelenjavo lahko začnemo uporabljati čez nekaj mesecev.

V. Ž.

7. mednarodni sejem productronice 87 München

Vabimo in priporočamo vam ogled sejma productronice po sledečem programu:

1. dan, 11. 11.: Ob 12.00 odhod avtobusa iz Ljubljane. Vožnja preko Kranja, skozi ljubeljski predor in mimo Beljaka, Spitala, po avtocesti skozi predore pod Turami mimo Salzburga do Rosencheima. Namestitev v hotelu in prenočišče.
2. dan, 12. 11.: Po zajtrku vožnja do Münchna in ves dan ogled sejma PRODUCTRONICA. Vožnja do hotela (center Münchna), namestitev in prenočišče.
3. dan, 13. 11.: Po zajtrku celodnevni ogled sejma PRODUCTRONICA, prenočišče.
4. dan, 14. 11.: Po zajtrku prosto do odhoda proti domovini po isti poti. Prihod v Kranj oz. Ljubljano v poznejših, večernih urah.

Cena po osebi je 250.000 din

V ceno je vračunan: avtobusni prevoz, hotelske usluge po programu, dve vstopnici, cestne takse in predori, organizacija in vodstvo potovanja.

Prijave sprejema Kompas Kranj, Koroška cesta 2 — tel. (064) 28-472

Prijavnica

SEJEM PRODUCTRONICE — München od 11.—14.87.

Priimek in ime Tel:

Naslov

Plačnik

Podpis udeleženca Datum

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

Informacije in prijave sprejemamo tudi za sejem Elektronice v Ženevi od 19.—22.10. 1987

Ledine — Velika baba

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra bo priredila v soboto, 10. oktobra 1987 izlet po delu planinske poti »Kranjski vrhovi« in sicer čez Ledine na Veliko Babo, s sestopom čez Jenkovo planino.

S posebnim avtobusom, ki bo imel odhod izpred hotela Creina ob 6. se bomo peljali skozi Jezersko do Anceljeve planine. Od tu bo treba seveda peš in sicer mimo žičnic po Slovenski poti do doma na Ledinah, kjer bomo v slabih dveh urah. Po počitku bomo nadaljevali z vzponom po nekoliko zahtevnejši novi, dobro zavarovani poti na Veliko Babo (2127 m — 2 uri). Sestopili bomo čez Malo Babo in Jenkovo planino do avtobusa. Za vodstvo bosta poskrbela vodnika Globočnik in Meta Šparovec, ki priporočata udeležencem dobro obutev in uporabo smučarskih palic. Cena izleta bo 1.000.— din.

Prijave in vplačila sprejema V. Pajk iz DO ERO, tel.: 2822 do srede 7. oktobra.

Planinski SREČNO!

Mali oglasi

Osební avto, dobro ohranjen, kupim. Telefon: 343-912.

Zibelko in globok voziček prodam. Informacije — tel.: 213-213, int. 25-70

»Sreča, da imaš tako široko obleko, sicer ne bi mogla jadрати.«

ISKRA	INTRIGANT	VERDIJEVA OPERA	MLINSKI ZLEB	ILOVICA	TENKA MREŽASTA TKANINA	VRSTA KUKAVICE	LEVSTIKOV ROJSTNI KRAJ				
SLOV. PESNIK IN PISATELJ (JOSIP)											
POLNJEN BONBON Z MARCI-PANOM											
VULKANSKA GROMOTA KOPASTE OBLIKE											
PRVA ŽENSKA				AVTOR: RUDI MURN	DEL DINARJA	JANEZ IVANC LILI NOVY			ANGL. IGRALEC BATES	LESKE-TANJE	OBLIKA IMENA KATARINA
TITAN			INDUSTRIJSKA RASTLINA	ŽENSKA KI PLEZA BAJKA							STARO-EGIPT. BOG. SONCA
MADŽAR. OPERETNI SKLAD. (IMRE)							SOL OLJNE KISLINE VINKOVCI				
ZVEZDA V OZVEZDU ORLA						BALETNIK DEDOVIC					
DOLG PREČEN DROG						FRANC. KABAREJNI PLES					

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.